

ANTOLOGIA

URS

URS – Uusrahvaanomaisen spekulatiivisen fiktion antologia

© Tekstien ja kuvien copyright on tekijöillä.

Kansikuva: Slobodan Mračina (Twistero25) | Dreamstime.com

Taitto: Tuomas Saloranta ja Jussi Katajala

Kustannus Hauenleuka 2010
<http://hauenleuka.nettisivu.org/>

ISBN 978-952-5814-03-3

Versio 1.00

Sisällysluettelo

Tuomas Saloranta: Esipuhe.....	4
Samuli Antila: Silmäpuoli kuningas.....	7
Jussi Katajala: Fineuksen valinta.....	14
Markus Harju: Silvotut.....	32
Markus Koskimies: Runkku ja Hopee.....	40
Mixu Lauronen: Sielun veljet.....	44
Tuomas Saloranta: Liisa Joutomaalla.....	47
Tarja Sipiläinen: Vieraalla maalla.....	56
Kirjoittajat.....	63

Tuomas Saloranta

Esipuhe

Olen aina rakastanut genrekirjallisuutta ja myös kirjoittanut sitä itse, vaikka pitkään en tietysti tiennyt nimeä rakkauteni kohteelle. Varhaisessa aikuisuudessani tosin tein muutaman vuoden harharetken realistisen nykyproosan pariin ja kuvittelin mullistavani kotimaisen kirjallisuuden viiltävällä sukupolviromaanilla, mutta tästä jäi, ainakin nykyisen tietoni mukaan, todisteeksi vain kaksi printattua käsikirjoitusta esilukijoille, joihin en sittemmin ole ollut kontaktissa. Sivumennen sanoen, jos nämä kaksi henkilöä sattuvat joskus tämän lukemaan ja heillä vielä on tallessa oma kappaleensa tuosta nuoruudentyöstä, kehotan heitä hävittämään sen vaikkapa polttamalla. Maailmassa todella on kirjoituksia, joita ei ole tarkoitettu ihmisten luettavaksi.

Sinänsä ei varmasti ole poikkeuksellista, että lapsena rakastin tarinoita, jotka sijoittuvat avaruuteen, kaukaiseen menneisyyteen, synkkään tulevaisuuteen tai muihin jännittäviin aikoihin ja paikkoihin ja sisältävät tosielämän tylsyydestä poikkeavia outoja elementtejä. Kaikki pikkupojat rakastavat avaruusseikkailuja, fantasiaa ja kauhutarinoita. Minulta tämä vaihe vain ei, edellä mainitsemaani yksittäistä hairahdusta lukuun ottamatta, koskaan mennyt ohi. Todellinen maailma ja todelliset ihmiset, tämä elämäksi kutsuttu ikävyyttäviin ja tymeiden ongelmavyöhtien loputon setviminen, ei ole suuremmin kiinnostanut minua edes itse elettyinä. Miksi siis tahtoisin käyttää vapaa-aikaani lukemalla, tai kirjoittamalla, siitä?

Niin kauan kuin muistan, olen keksinyt tarinoita ja pyrkinyt kykyjeni mukaan taltioimaan niitä ainakin itselleni ymmärrettävään muotoon. Tässä olen aikojen saatossa onnistunut vaihtelevalla menestyksellä, ja vielä vaihtelevammaksi menestys osoittautui siinä vaiheessa, kun keksin esitellä tuotoksiani muille. Tämä ei ole oikea aika eikä paikka kuvata tarkemmin niitä muutamia välikohtauksia, jotka seurasivat haparoivista yrityksistäni ottaa kontaktia valtavirtakirjallisuuden kirjoittajapiireihin. Riittääköön maininta siitä, että kun kerroin tavoitteeni olevan kirjoittaa viihdyttäviä tarinoita, vastaus tähän oli: ”Kirjallisuudessa merkitystä on vain muodolla. Jos tahtoo kertoa tarinoita, voi kertoa niitä kavereilleen baarissa.”

Sittemmin opin, että Suomessa on sentään myös vaihtoehto valtavirtakirjallisuuden taiteelliselle snobismille. Tieteis- ja fantasiakirjallisuuden harrastajien, ns. fandomin, toiminta oli jo ainakin 1980-luvulta lähtien ollut vireää, alan lehtiä ja erilaisia

kirjoituskilpailuja oli paljon, ja ennen kaikkea aihepiirit olivat minulle läheisempiä. Oman sisäavaruuden tonkimisen sijaan seikkailtaisiin ihan oikeassa avaruudessa, ja traumaattisen äitisuhteen tai murenevan seksuaali-identiteetin sijasta vastassa olisi konkreettisia mörköjä, joita vastaan ei taisteltaisi itsetuhoisella päihteidenkäytöllä ja pakkomielteisellä irtoseksillä vaan miekoin ja sädepyssyin.

Näin siis kuvittelin, kunnes sain huomata olleeni väärässä. Yhtäkkiä olikin alettu puhua ”spekulatiivisesta fiktiosta”, ”reaalifantasiasta” ja ”uusummasta”, ja niin lehdissä kuin kirjoituskilpailuissakin suosittiin novelleja, jotka hyödynsivät valtavirtakirjallisuuden teemoja ja tyylikeinoja. Miekka ja magia, avaruusaluukset ja sädepyssyt ja toisten ulottuvuuksien lonkerohirviöt oli sysätty syrjään, nyt muodissa olivat lapset ja perhesuhteet, seksuaalisuuden tai seksuaalisen toiseuden löytäminen, yhteiskunnan epäkohdat ja Suomen historian kipupisteet, hyvä jos eivät vielä nuoren miehen odysseiat.

Jumankauta, nehän väänsivät fandomissa samaa hevonnunkkia kuin valtavirtapuolellakin!

Sittemmin näkemykseni spekulatiivisesta fiktiosta, tuosta lovecraftilaisista sfääreistä tavoittelevasta nimihirviöstä, toki pehmeni. Tutustuin niin kirjoittajiin kuin heidän teksteihinsäkin ja sain huomata, että vierastamistani aihepiireistä saa aikaan hyvää kirjallisuutta. Kaiken lisäksi myös minun kirjoituksiini suhtauduttiin hyväksyvästi, vaikka ne eivät spekulatiivisen fiktion yleisiin trendeihin sopineetkaan. Tämän havaintoni rohkaisemana tartuin lopulta jopa vanhaan nemesikseeni, valtavirtaproosaan, josta myös huomasin parhaimmillaan nauttivani, vaikka niin paljon en sentään rohkaistunut, että olisin yrittänyt uutta ekskursiota valtavirtaisiin kirjoittajapiireihin.

Hylkäsin siis vuosia kestäneen yksipuolisen sotaretkeni lähes koko kirjallista kenttää vastaan ja päätin, että myös minun henkilökohtaisessa universumissani on tilaa kaikenlaiselle kirjallisuudelle. Perinteisen genrekirjallisuuden, tuon ensirakkauteni, heikko tila ja arvostus jäi silti surettamaan minua. Niinpä päätin luoda uusrahvaanomaisen spekulatiivisen fiktion, joka kulkisi niin Burroughsin, Howardin ja Lovecraftin kuin vaikkapa Kingin, Pratchettin ja Adamsin jalanjäljissä. Aluksi koko termi oli vain minun Finnconin jatkobileissä ilmaan heittämani, M.A. Nummisen uusrahvaanomaisesta jatsista innoituksensa saanut vitsi, mutta varsin pian sain huomata, etten ollut ajatusteni kanssa aivan yksin.

Käsissäsi on nyt uusrahvaanomaisen spekulatiivisen fiktion Musta antologia, yksi tämän kirjoittajayhteistyön lopputuloksista. Se ei tule mullistamaan maailmaa tai

tekemään kirjallista vallankumousta, eikä se sellaiseen pyrikään. Se ei myöskään julista sotaan tai esitä haastetta sen enempää valtavirtakirjallisuudelle kuin spekulatiiviselle fiktiolle, reaalifantasiolle tai uuskummalle.

Sen sijaan tämän antologian tarkoitus on tarjota lukijalleen viihdyttävää luettavaa. Siinä se toivon mukaan myös onnistuu.

Samuli Antila

Silmäpuoli kuningas

Tarkastajavisiiri G. haparoi kivikäytävässä. Hän laskeskeli, montako askelta vielä erotti hänet kuumista uuneista, terävistä veitsistä ja kaikesta muusta vaarallisesta, mitä savuinen keittiö pursuili. Hän oli horjahtanut ja reittimerkki oli lipsahtanut kädestä. Vihdoin hänen hapuileva kätensä tapasi yhden niistä karkeista naruista, joilla palatsin päivittäiset kulkureitit oli merkattu. Se oli keittiön kolmepunoksinen karkea nyöri.

Hän huokaisi ja seurasi nyöriä keittiön oviaukolle. Kattiloiden kolina ja uunien humina ei peittänyt alleen nuoren kokin kurkkuääntä.

"... sen vaan sanon, että jos siinä on puoletkaan totta, niin ei kestä kuin pari päivää, kun naapurit jyräävät meidät."

"Et sinä voi kaikkia huhuja kuunnella", vanhempi basso vastasi.

"Mutta mitä jos niin on käynyt? Me ollaan kaikki kuolleita alta viikossa! Koiratko meitä yksin puolustavat? Mitä me teemme armeijalla ilman johtoa, kysyn vaan?"

Visiiri G. hiipi viimeiset askelet kuljettaen kättään pitkin pöytien sivuja ja toivoi, että kokit eivät olleet jättäneet mitään töröttämään reunan yli. Hän pysähtyi muutaman askeleen päähän ja odotti, että puheeseen tuli tauko.

"Alamaiset!" hän ärähti.

Jotain pehmeää mätkähti kivilattialle. Ohikiitävän hetken visiiri mietti, pitäisikö hänen kertoa totuus edes kerran elämässään, mutta järjetön ajatus haihtui nopeasti keittiön huuruihin.

"Alamaiset", hän jatkoi, ja odotti hetken kuunnellen pelokasta hengitystä. "Tehän tiedätte mitä mieltä kuningas, suurvisiiri ja Pyhä neuvosto ovat huhupuheiden levittäjistä? Kumpi teistä hinkuu ensimmäiseksi seipään nenään?"

Kumpikaan kokeista ei sanonut sanaakaan. Uuni humahteli ja epävarmat marssiaskalet kantautuivat harjoituskentälle avautuvista matalista ikkunoista. Visiiri odotti vielä hetken, jotta hänen sanansa saisivat tehoa. Kun hän viimein päästi kauhistuneet kokit piinastaan, hän puhui ymmärtäväisesti, kuten paimen kaitsee vuohilaumaa, joka omien neuvojensa varaan jätettynä ryntäisi jyrkänteeltä ukkosen piiskatessa.

"Tehkää te vain työnne, kyllä me teemme omamme! Kuningas haluaa syödä nyt. Minä vien ruoan."

Kuului kalinaa, kun kokit säntäilivät pakkaamaan paistettuja lintuja, hunajoituja lihataskuja ja hienointa ohdake-raparperipaistosta kuljetusastiaan. Vihdoin tuoksuvan astian sankka tyrkättiin tarkastajavisiirin käteen. Hän kääntyi ja varoi kadottamasta otettaan köydestä. Kivisen käytävän viileys tuntui miellyttävältä. Hän kulki, kunnes tuli risteykseen, josta edellistä paksumpi nyöri opasti hänet kohti kuninkaan Pientä kamaria. Hän pysähtyi portaille.

"Minun pitäisi mennä itse ja puhua kuninkaalle", hän mietti. Jalat eivät totelleet. Hän seisoi toinen jalka alimmalla portaalla ja puristi astian sankaa.

Sitten hän huokaisi ja huusi kamaripaashin paikalle. Hän lykkäsi ruoka-astian vikkeliin käsiin ja laskeutui takaisin keittiökäytävään. Ensin piti tarkastaa paashien koulutustilat. Hän menisi sen jälkeen. Hän toivoi, että ajatukset, jotka muuttuneesta tilanteesta huolimatta tulkittaisiin petturuudeksi, jättäisivät hänet rauhaan ja hän voisi jälleen kohdata kuninkaansa omatunto kirkkaana. Ehkä tapahtuisi ihme ja kuningas ja Pyhä neuvosto vapautuisivat uudesta kirouksesta, joka vanhan kirouksen rampauttamaan Laaksoon iskettyään oli kovaa vauhtia murentamassa heidän elämänsä perustaa.

"Ehkä ihme tapahtuu ja aika alkaa kulkea toisinpäin, jalopeuraemot alkavat imettää sammakoita ja minä alan vanhenemisen sijaan nuortua", hän hymähti itsekseen.

Visiiri seurasi opasketjua Suursalin ovelle ja kuulosteli. Hovimestarin nenä-ääni kaikui korkeassa holvissa. Joukkio oli kokoontunut salin valtaistuimen puoleiseen päähän.

"... ja tulee kulumaan pitkä aika, ennen kuin seuraavan kerran pääsette tunnustelemaan naisten pehmeyttä. Vaikka te ette varmaankaan vielä ole tunnustelleet kuin äitejänne!"

Paashikokelaat remahtivat nauramaan.

"Sitten taas asiaan", hovimestari jatkoi. "Tehän tiedätte, että salin katossa roikkuvat kaikki Valon ajan kuninkaiden nahkat. Siellä yläpuolellanne ne liehuvat tälläkin hetkellä. Tiedän, koska olen itse tänä aamuna kiivennyt ylös puhdistamaan ne ja tuntenut niiden aikaa uhmaavan sitekyden käsissäni. Teidän joukostanne pitäisi löytyä joku, joka pystyy niitä huoltamaan minun jälkeeni, eikä taita niskaansa kiipeillessään. Katsotaan

myöhemmin, onko kenestäkään siihen."

Visiiri G. kuunteli vielä hetken. Koulutus sujui hyvin. Häntä ei tarvittu. Hän tiesi, ettei voisi enää viivyttellä tapaamistaan kuninkaan kanssa. Linnanpihalta kaikui koirien haukku. Tuttu ääni valoi häneen rohkeutta. Hän ajatteli kahta sotakoiraa, jotka oli kasvattanut pennusta asti. Torahammas ja Paksukaula saisivat seurata häntä, kun hän yrittäisi pelastaa Laakson – tai sitten he kuolisivat yhdessä.

Ketju päättyi köysivyyhtiin, josta erkani kymmeniä erilaisia opasteita. Päässä soi katkelmia nuorena opituista sankarilauluista, joissa Valon ajan ruhtinaat ratsastivat taisteluihin ja nostivat Laakson suuruuteen. Yli sataan vuoteen kukaan laaksolaisista ei ollut ratsastanut muutamaa kuningasta ja Pyhän neuvoston jäsentä lukuun ottamatta. Nykyistä kuningasta ei olisi saanut hevosen selkään edes pakottamalla, sillä häntä huimasi jo valtaistuimellaan.

Visiiri G. tuhahti halveksivasti, mutta pelästyi sitten omia ajatuksiaan. Vaikka uusi kirous olikin tehnyt kuninkaasta kelvottoman, saattaisi hän silti huomata jonkun varomattoman sanan. "Minun täytyy työntää kaikki muut ajatukset mielestäni siksi aikaa, kun kohtaan hänet", visiiri mietti. "Vaikka kuningas ei enää pystykään lukemaan ilmeitäni, en voi olla liian varovainen."

Hän etsi käteensä paksun nyörin, joka johdatti hänet Pienen kamarin portaille. Sandaalien läpsähdykset uurtuneisiin kiviportaisiin ympäröivät hänet matalassa käytävässä. Visiiri G. joutui keräämään kaiken tahdonvoimansa, jotta ei kääntyisi pois.

Tyrannia pahempi oli vain oikutteleva, ennalta arvaamatonta kiroustaan sureva tyranni. Kuningas ei ollut kahteen päivään poistunut Pienestä kamarista. Kirous oli iskenyt kolme päivää sitten. Visiiri manaili, että juuri hänen piti puhua järkeä kiukuttelevaksi lapseksi taantuneelle hallitsijalle. Jos kuningas ei lähipäivinä pitäisi puhetta Suursalissa esi-isiensä nahkojen alla, ei kukaan kohta pystyisi katkomaan huhuilta siipiä.

Visiiri seisautui ovelle ja liu'utti kättään pitkin sileää puupintaa, kunnes osui kylmään metalliin. Hän kiskoi raskaan oven auki ja astui sisään. Raikas kesäilma hulmahti vastaan vartiohuoneen ikkunoista. Visiiri astui sisään ja toivoi, että asioissa olisi edistytty. Kaikkialla juoruiltiin – keittiössä, vartiotuvissa ja pelloilla hovineitojen kamareista puhumattakaan. Kuinka kauan kestäisi, että onnettomuuden koko laajuus olisi kaikkien laaksolaisten tiedossa? Tyhminkin tajuaisi, että ilman kuninkaan ja Pyhän neuvoston

jäsenten kykyä he olisivat hukassa.

"Seis! Kuka?"

"Tarkastajavisiiri G. Avatkaa Pieni kamari. Kuningas odottaa."

Kuului kalinaa, kun vartiosotilas hapuili avainta lukkoon. Hetken päästä oven salvat kolahtivat auki.

Astuessaan Pieneen kamariin visiiri tiesi heti, että he olivat mennyttä. Huoneessa löyhkäsi. Onneton kuningas ei ollut saanut edes ikkunaa auki. Ruoka tuoksui löyhkän alta niin vienosti, että astian kantta ei ollut varmasti avattu.

Visiiri G. peitti suunsa nenäliinalla ja haparoi ikkunalle. Hän työnsi sen auki ja hengitti syvään raikasta ilmaa, joka kantoi lintujen ääniä Laakson takana kohoavilta vuorilta. Hän työnsi mielestään kaikki mahdolliset kauheudet, jotka joutuisi kohtaamaan, jos kuningas kohdistaisi äkäiset oikkunsa häneen, ja pakotti äänensä rohkeaksi.

"Korkea herra... Korkea herra!"

"Mhh? Ai visiiri G. Mikä tuo teidät tänne?"

"Korkea herra, meidän pitää tehdä jotain. Teidän pitää... Kansanne..."

"Kansani ja kansani! Minä en ole heille mitään velkaa. Otin kruunun vastaan vain, koska lähetystö sitä pyysi ja koska niin on aina tehty. Tilanne on muuttunut. Helvettiin koko kansa! Antakaa minun olla! Luuletteko, että minä halusin tätä? Miksi minun pitikään jättää vapaa elämäni vuorilla ja tulla tänne viheliäiseen Laaksoon. Miksi?"

Visiiri G. mutisi litanian anteeksipyyntöjä ja perääntyi ovelle. Hän halusi kääntyä ja karata huoneesta. Hän veti henkeä ja mietti, mitä sanoisi. Pimeydessä ja omassa kelvottomuudessaan rypevä kuningas huohotti ja päästi nyyhkäyksen. Visiiriä inhotti.

Ei kuningasta ollut luonteensa takia valittu, vaan sen vuoksi, että hän täytti ehdon ja oli oikeasta suvusta. Lisäksi hän oli edes jotenkin kyvykkäämpi kuin toiset ehdon täyttävät Pyhän neuvoston jäsenet, joista suurin osa keskittyi mässäilyyn, irstailuun tai matkimaan eläimiä, kuten suurneuvos F., jonka vähäkin järki tuntui kadonneen vuosien myötä.

"Korkea herra, syökää! Te tarvitsette voimia."

"Tuhat pirua nokkikoot kaiken kuvottavan laaksolaisruoan! Miksi minä tulin tänne? Elän pimeydessä! Tajuatteko, mitä se merkitsee sellaiselle, joka on syntynyt valoon?"

"En, Korkea herra. Minä en voi ymmärtää tuskaanne. Me vanhan kirouksen lyömät alamaiset olemme tottuneet pimeään. Me emme ole kuten Te tai Pyhä Neuvosto. Tämä uusi kirous, joka iski Teihinkin, Korkea herra, tuli niin yllättäen."

"Miksi jumalat rankaisivat minua ja kirosivat minut rahvaan kirouksella? Jumalat ovat tulleet hulluiksi. Kuka valtakuntaa nyt johtaa, kun kuningas ja Pyhä neuvosto ovat yhtä sokeita kuin alamaiset. Poistukaa!"

"Aivan niin", visiiri huokaisi ja perääntyi vartiohuoneeseen. Raskas ovi suljettiin ja vartiosotilas palasi narisevalle jakkaralleen raapien seinää metallivahvisteisella hansikkaallaan. Visiiri G. kompuroi käytävään ja istui portaalle. Hän painoi kasvot käsiinsä ja antoi epätoivon lehahtaa ylitseen.

Silloin, kun olisi tarvittu poikkeuksellista voimaa, sitä ei löytynyt, Visiiri mietti. Olisipa nyt kuninkaana joku Väkeväparran kaltainen! Väkeväparta olisi voinut menettää vaikka kaikki aistinsa ja olisi silti johtanut vaikka pelkällä hengellään. Nykyisen kuninkaan kruunajaisissa Visiiri G. oli kauhistunut uuden hallitsijan epävarmaa ääntä. Eikö Kuninkaiden kylästä ollut todellakaan löytynyt sen parempaa seuraajaa?

Vuosikymmeniä sitten hänen isänsä oli kertonut tarinoita Väkeväparran uroteoista, kun perhe oli kokoontunut konstailemattomalle illalliselle. Isän ääni oli noussut innosta, kun hän oli kertonut, kuinka Väkeväparta oli tullut Laakson ulkopuolisesta kylästä kuin ukkosen jyrinä. Kaikki muutkin kuninkaat ja Pyhän neuvoston jäsenet olivat aina tulleet Kuninkaiden kylästä, mutta Väkeväparta oli ollut luonteeltaan aidosti aatellinen; hän täytti muutakin kuin vähimmäisehdon. Hän oli ratsastanut viholliset kumoon, armahtanut heikkoja ja hallinnut kuin jumala. Isä oli aina innostunut omista tarinoistaan ja oli joskus paukuttanut sanojensa pontimeksi nyrkkiään pöytään niin, että koirat olivat hätkähtäneet haukkumaan. Lapset olivat hihkuneet ja vaatineet kuulla samat tarinat yhä uudestaan.

Visiiri G. pysähtyi vasta Suuren salin ovella. Paashikokelaat olivat poistuneet. Hän eteni varovasti valtaistuimen juureen ja muisteli kuinka oli vuosia sitten polvistunut korokkeelle ja jyhkeä valtikka oli hipaissut hänen päälakeaan ja hartioitaan. Hän oli lähes pakahtunut ylpeydestä – kengäntekijän poika oli kyvykkyydellään ansainnut visiirin arvon. Kaikki oli vaikuttanut niin selkeältä. Kuningas ja Pyhä neuvosto johtivat Laaksoa varmoin ottein ja tuntui siltä, että edes Valon ajalla asiat eivät olisi voineet olla paremmin. Vähänpä hän oli arvannut, että Laaksoa kohtaisi uusi kirous ja hän, surujen murtama vanha mies, joutuisi

mahdottoman tehtävän eteen.

Iltatuulen kantaessa naakkojen huutoa visiiri G. istui kammiossaan ja tutki kirjojensa kohokuvioita. Hän etsi ties kuinka monetta kertaa vastauksia, mutta mitään ei löytynyt. Kuningasten kylä oli ainoa Laakson ulkopuolinen paikka, josta kirjat tiesivät mitään kouriintuntuva. Kirjat eivät tieneet mitään siitä uudesta kirouksesta, joka oli ajanut Pyhän neuvoston ja kuninkaan samaan pimeyteen alamaistensa kanssa, eivätkä ne kertoneet, mistä olisi löydetty uusi kylä, josta uusi hallitsija olisi voitu etsiä.

Visiiri paukautti opuksen kiinni ja laahusti ikkunalle. Naakkojen huutoon sekoittui läheisten niittyjen kaskaiden sirtys ja vartiokoirien haukku, joka kantautui vaimeana ulommalta piiriltä. Köynnösruusujen tuoksu melkein peittyi kuumen päivän hautomaan käymälöiden hajuun.

”Minun täytyy lähteä Laaksosta ja luottaa onneen”, visiiri mietti ja nojasi tukevaan puiseen ikkunalautaan. ”Me olemme suojaattomia. Jos Laakson ulkopuolelle kiirii, mitä on tapahtunut, ei kestä kauaakaan, ennen kuin maailma vyöryy ylitsemme.”

Kukaan ei ohjaisi armeijaa ja sotilaat voisivat vain haparoida muodostelmaan, rynnätä ääntä kohti peitset tanassa ja toivoa parasta. Koirat sentään tietäisivät, mihin hyökätä, mutta ilman komentoja ne nitettäisiin maahan. Vaikka kukaan ei hyökkäisikään, heitä odottaisivat tukkeutuneet kaivot, jatkuvat onnettomuudet ja rapistuvat rakennukset. Kukaan ei voisi enää ohjata heitä huutamalla ”vielä vähän vasempaan” tai ”nuohan ovat myrkyllisiä, ne ovat punaisia”.

Visiiri kumartui pidemmälle ulos ja antoi tuulen viilentää kuumennutta otsaansa. Kuinka helppo olisikaan kumartua vielä hiukan ja päätyä alas linnanpihalle ikuisen uneen. Silloin hän kuitenkin pettäisi kansansa.

Hän palasi työpöytänsä ääreen ja hiveli sen sileäksi kulunutta pintaa. Tuntematon mestari oli rakentanut sen silloin, kun kirousta ei vielä ollut. Hän mietti yhä useammin, minkälaista olisi ollut elää, jos aurinko olisi ollut muutakin kuin lämpö iholla ja hänen nuorena kuollut vaimonsa muutakin kuin pehmeä kosketus ja marjoilta tuoksuva hengitys.

Visiiri tiesi, että piti nousta ja pakata, mutta kesti kauan, ennen kuin vanha ruumis suostui tottelemaan mielen ponnetonta käskyä. Vihdoin hän kuitenkin nousi ja alkoi

hitaasti sulloa välttämättömiä tavaroita pieneen matkasäkkiinsä. Oli parasta liikkua öisin, jolloin hänellä olisi edes jokin etu puolellaan. Koirien ruokaa hän ei jaksaisi kantaa, mutta Paksukaula ja Torahammas saisivat varmasti metsästettyä pikkueläimiä syödäkseen.

Kun kaikki tarpeellinen oli pakattu hän mietti, pitäisikö pyytää jumalilta apua. Ylipapille ei kuitenkaan voisi kertoa mitään, sillä ylipappi oli edelleen täysin uskollinen tärkeimpänsä menettäneelle kuninkaalleen. Jumalat olivat sitäpaitsi nuijineet Laaksoa niin ankarasti, että olisi parempi yrittää livahtaa avunhankintaretkelle heidän huomaamattaan.

Visiiri henkäisi vielä kerran kammionsa tuttuja tuoksuja. Hän tiesi, että kun hän lähtisi, hänestä tulisi petturi. Takaisin ei voisi palata kuin uuden kuninkaan ja sotajoukon kanssa. Jalat eivät suostuneet liikkumaan. Kauhua valtasi jäsenet. Kesti pitkään, ennen kuin hän sai tempaistua itsensä liikkeelle.

Hän laahusti huoneesta, nosti säkin selkäänsä ja sulki rautahelaisen oven viimeisen kerran.

Jussi Katajala

Fineuksen valinta

I

Ilta oli jo vaihtumassa yöksi ja tähdet valaisivat Ateenan Agoraa, joka ei ollut vielääkään hiljentynyt. Yössä kuului huutoa, naurua ja laulua. Joukko nuorukaisia oli juuri päättänyt kaksivuotisen sotilaskoulutuksensa ja he juhlivat tapahtumaa riehakkaasti. Agoran kaakkoiskulman majatalot olivat täynnä humalaisia, jotka eivät välittäneet paljonko viinissä oli vettä, kunhan sitä vain riitti. Kukaan ei laskenut rahojaan ja drakhmoja virtasi huilunsoittajille, kurtisaaneille ja noppapelissä huijaaville ulkomaalaisille. Joka pöydässä kerskailtiin sotapalveluksessa osoitetulla urheudella ja muisteltiin kovaäänisesti pitkiä marsseja ympäri Attikaa. Kukaan ei huomannut harmaahiuksista miestä, joka siemaili viiniään säästeliäästi ja kuunteli tarkkaavaisesti puheensorinaa. Viimein mies teki päätöksensä ja suuntasi pöytään, jossa istui kolme erityisen suurisuista nuorukaista.

"Viiniä Ateenan urheimmille satureille!" mies huusi tarjoilijalle. "Äläkä laimenna sitä lasten mehuksi. Keiden pöydässä minulla on kunnia istua?"

"Minä olen Kleitos", sanoi yksi nuorukaisista. "Toverini ovat Straton ja Adrastos."

Tarjoilija saapui amforan kanssa ja täytti kaikkien pikarit. Kleitos ja Straton ryystivät heti pikarinsa tyhjiksi, mutta Adrastos joi viiniään kohtuudella ja tarkasteli heidän pöytänsä istunutta miestä. Miehellä oli pitkät hiukset ja pitkä parta, molemmissa jo harmaata. Hänen väritön kitoninsa oli kulunut ja päällysviitta oli karkeaa pellavaa. Mies vaikutti filosofilta.

"Entä sinä?" Adrastos kysyi. "Kuka olet ja mitä tahdot?"

"Olen Therapon", mies vastasi. "En voinut olla kuulematta puheitanne. Jos puoletkaan niistä ovat totta, olette epäilyksettä Ateenan urheimpia miehiä."

Nuorukaisten ilo sammui ja heidän silmiinsä tuli vihainen kiilto.

"Mitä höpiset, homeparta?" Kleitos kysyi. "Väitänkö meitä valehtelijoiksi? Haastaisin sinut painiin, mutta ei sinusta olisi vastusta. Se olisi kuin nuori leijona taistelisi vanhaa vuohta vastaan."

"Jospa vain heittäisimme äijän mereen?" Straton ehdotti. "Vaikka tuollainen kuiva käppänä ei varmaan edes uppoaisi. Kelluisi Kreetalle asti. Kylpyä kyllä kaipaisit, kun

löyhkää tuolla lailla valkosipulille."

"Kerropa ukko, mitä oikein tarkoitat puheillasi", Adrastos sanoi. "Muuten annamme sinulle löylytyksen, vaikka oletkin vanha ja raihmainen."

"En tietenkään halua epäillä rohkeuttanne", Therapon sanoi. "Olette varmasti niin urhoollisia, että voittaisitte vaikka itsensä basiliskin."

Therapon siemaisi viiniään ja nuorukaiset vilkaisivat toisiaan ymmällään.

"Mikä ihme on basiliski?" Kleitos kysyi.

"Basiliski on käärmeiden kuningas. Se on valtava jalallinen käärme, jolla on terävä nokka kuin kotkalla. Sillä on jaloissaan terävät raatelukynnet ja sen päätä ympäröivät sarvet kuin kuninkaan kruunu."

"Kyseessä on siis iso ja ruma käärme", Kleitos sanoi. "Tuskinpa sellaisen kanssa taistelemisen kenenkään mainetta kasvattaa."

"Basiliski ei ole mikään tavallinen käärme. Sen katse on Meduusankin katsetta kuolettavampi ja muuttaa saaliin päältä kiveksi. Basiliski säilöö uhrinsa pesäänsä ja kun sille tulee nälkä, se rikkoo kivisen kuoren nokallaan ja syö uhrinsa sisältä päin kuin kananmunan."

"Mistä moinen hirviö on maailmaan tullut?" Straton kysyi.

"Kerrotaan, että kun Perseus iski Meduusan pään irti, yksi päästä irronneista käärmeistä luikerteli piiloon vuoren sisään. Se jatkoi luikerteluaan yhä syvemmälle, kunnes joutui Haadexen valtakuntaan. Haades kirosi olennon, joka uskalsi tunkeutua elävänä hänen luokseen ja karkotti käärmeen takaisin maan päälle. Se oli kuitenkin jo ehtinyt uida Akheron-joessa ja muuntua kammottavaksi hirviöksi."

"Basiliskin surmaaja olisi siis yhtä urhea kuin Perseus?" Kleitos kysyi.

"Aivan niin! Basiliskin surmaajan maine kiirisi kaikkialle."

"Tuollaisia olentoja on ollut olemassa vain sankariaikana", Adrastos sanoi. "Ei niitä enää ole."

"Basiliski on yhä olemassa. Täältä länteen on Styksion-niminen saari, jonka asukkaat palvoivat basiliskia jumalana. He uhrasivat basiliskille niin kuin kreetalaiset uhrasivat hirveälle Minotaurokselle. Basiliski elää saarella vieläkin, vaikka styksionilaisia ei enää ole."

"Mitä heille tapahtui? Joutuivatko he itse basiliskin ruoaksi?" Kleitos kysyi.

"Persialaiset tuhosivat Styksionilaisten kaupungin vuosia sitten ja veivät orjiksi ne, joita eivät tappaneet. Styksionilaiset olivat merirosvoja ja he uhrasivat ottamansa vangit basiliskille, jotta se toisi heille onnea ryöstöretkille. Heidän onnensa loppui kun he uhrasivat vangikseen saamansa Persian kuninkaan serkun. Kun Persian kuningas kuuli tapahtuneesta, hän lähetti armeijansa tuhoamaan Styksionilaiset."

"Vain yksi voi tappaa basiliskin", Straton sanoi. "Meitä on kolme, mitä muut siitä hyötyisivät?"

"Basilikin luolassa on kultaa. Styksionilaiset pukivat uhreilleen kultakoruja ennen kuin lähettivät heidät basiliskille."

"Mikä ihmeen takia?" Straton kysyi. "Mitä jättiläiskäärme tekee kullalla?"

"Mitä jumalat tekevät millään, mitä heille uhraa? Styksionilaiset lähettivät basiliskille kultaa osoittaakseen uskonsa vahvuuden. Jos jumalille uhraa jotain arvokasta, he osoittavat sinulle suosionsa. Koska basiliski raahasi uhrit luolaansa, heidän kultakorunsakin ovat päätyneet sinne. Basiliskin luolan lattia on uhrien luiden peitossa, joten kultaakin täytyy olla paljon."

"Mainetta ja kultaa", Adrastos sanoi. "Kuka sellaista kaipaa?"

"Olet oikeassa. Molemmat ovat turhuutta. Sen vuoksi minäkin annan muiden juoda rahojani, mitä niistä on minulle iloa? Basiliskin luolassa Styksionilla on tosin kullan lisäksi toinenkin aarre."

"Jalokiviä?" Straton kysyi toiveikkaana.

"Parempaa. Basiliskin luolassa on syvennys, jossa säilytetään kypärää. Se ei ole mikä tahansa kypärä vaan itsensä Hefaistoksen takoma."

"Torjuuko se kaikkien aseiden iskut kuten Akilleen haarniska?" Adrastos kysyi.

"Kypärä tekee kantajastaan haavoittumattoman. Jopa kantapäistä. Styksionilaiset saivat kypärän haltuunsa eräällä ryöstöretkellä ja ylipapit piilottivat sen basiliskin luolaan. Sitä ei ehditty hakea persialaisten hyökätessä, muuten kypärän kantaja olisi pystynyt yksin tuhoamaan heidät."

Therapon haukotteli makeasti.

"Minä taidan kömpiä yläkertaan nukkumaan. Ajattelin lähteä huomenna

Thasokselle."

Therapon nousi ylös. Hän kaivoi kukkarostaan muutaman drakhman ja laittoi ne pöydälle.

"Juhlikaa te nuoret vain", vanhus sanoi. "Syökää ja juokaa kunnolla. Juhlikaa niin kauan kuin vielä voitte."

Sen sanottuaan Therapon poistui. Kleitos, Straton ja Adrastos pitivät huolen siitä, ettei Therapoksen drakhmoista jäänyt mitään jäljelle. Hänen sanansa kuitenkin jäivät pyörimään nuorukaisten mieliin ja kun he viimein raahautuivat nukkumaan, jokainen uneksi tahollaan Styksionin aarteista.

II

Seuraavana aamuna Kleitos ja Straton menivät Adrastosin isän talolle. Adrastos oli juuri syömässä aamiaista. Hän tarjosi myös tovereilleen sekoittamattomaan viiniin kastettua vehnäleipää sekä viikunoita.

"Muistatko, mitä se vanhus eilen puhui?" Kleitos kysyi Adrastosilta. "Olemme miettineet asiaa ja tulleet siihen tulokseen, että meidän pitäisi lähteä Styksionille."

"Uskotteko te tuntemattoman humalaisen yöllisiä höpinöitä? Ettehän te edes tiedä, missä Styksion sijaitsee."

"Etsitään se vanhus ja kysytään häneltä päivänvalossa. Jos hän yhä väittää kertomaansa todeksi, otetaan hänet mukaan oppaaksi. Jos matkan varrella selviää, että hän valehtelee, heitetään hänet Poseidonille."

"Miten te ajattelitte matkata? En tiennyt, että omistatte laivan."

"Siinä tarvitsemme sinun apuasi", Straton sanoi. "Isäsi on trierarkki ja hänellä on laiva. Pyydä häneltä laivaa lainaan. Sano, että haluat tutustua merisodankäyntiin ja harjoittaa samalla miehistöä."

"Isäni saattaisi suostua, mutta en siltikään pidä ajatuksesta."

"Sinun on helppo puhua", Straton sanoi katkerasti. "Isäsi on rikas mies, mutta minulla olisi käyttöä basiliskin kullalle. Isäni kuoli taistelussa persialaisia vastaan, enkä omista muuta kuin valtion lahjoittamat asevarusteet."

"Entä sinä, Kleitos?" Adrastos kysyi. "Miksi etsit mainetta basiliskin tappajana?"

"Mitä jää miehestä jäljelle muuta kuin maine? Basiliskin tappajana minut

muistettaisiin kuten Herkules, Jason ja Odysseus. Äläkä väitä, etteikö sinua kiehdo ajatus Hefaistoksen takoma kypärästä. Kaikki Ateenassa tietävät, että isälläsi on hallussaan pala kultaista taljaa ja Argo-laivan purje. Kypärä olisi oiva lisä hänen kokoelmaansa."

"En voi kieltää, ettenkö olisi ajatellut kypärää", Adrastos sanoi. "Vanhuksen tarina kuulostaa kuitenkin hieman liian hyvältä. Tällä mystisellä saarella sattuu olemaan jotain jokaiselle meistä: Kleitos saa mainetta basiliskin surmaajana, Straton saa kasan kultaa ja minä saan Hefaistoksen kypärän. Siitä huolimatta kuulemani on saanut minut uteliaaksi."

"Suostutko siis lähtemään kanssamme?" Straton kysyi.

"Etsitään ensin se vanhus ja kysellään lisää. Jos hän saa minut vakuuttuneeksi, pyydän isältäni laivaa lainaksi."

Toverukset päättivät aamiaisensa ja Adrastos laittoi sandaalit jalkaansa. Kun hän solmi vasemman jalan sandaalin hihnaa, se katkesi. Tämä oli huono enne, mutta Adrastos päätti olla välittämättä asiasta, ettei häntä taas irvailtaisi taikauskoiseksi akaksi. Toverukset suuntasivat Agoralle. Majatalossa he kuulivat, että Therapon oli jo lähtenyt.

"Jumalat pilkkaavat meitä", Kleitos sanoi. "Toiveemme valuvat hiekkaan."

"Tuskinpa vain", Adrastos sanoi. "Vanhushan sanoi lähtevänsä Thasokselle ja siihen hän tarvitsee laivaa. Jos onni on kanssamme, löydämme hänet Pireuksen satamasta."

He riensivät pitkien muurin välitse Pireuksen satamaan ja löysivätkin Theraponin kuljeskelemasta laivojen luona.

"Tapaamme siis uudelleen", Therapon sanoi. "Olen yrittänyt turhaan etsiä laivaa, joka veisi minut Thasokselle."

"Me voimme viedä sinut sinne, mutta sitä ennen tarvitsemme apua", Kleitos sanoi.

"Mihin te minun apuani tarvitsette?"

"Haluamme, että kerrot meille reitin Styksionille. Aiomme lähteä metsästämään basiliskia, josta kerroit."

"En usko, että se on hyvä ajatus. Viini saa miehen kertomaan liikoja."

"Arvasin tämän!" Adrastos sanoi. "Koko tarina on vain keksittyä tarua."

"Basiliski on olemassa. Ette ymmärrä, kuinka vaarallinen se on. Minun ei olisi pitänyt istuttaa päähämme typerää ajatuksia."

"Jos autat meitä, saat osan basiliskin kullasta", Straton sanoi, vaikka ajatus olikin

hänenstä vastenmielinen.

"Olen usein itsekkin miettinyt basiliskin kultaa. Vaikka en liiemmin välitäkään kullasta, ajatus köyhästä ja kurjasta vanhuudesta ei ole miellyttävä. Jos olisin vammautunut sodassa valtio huolehtisi minusta, mutta nyt saan tulla toimeen omillani tai kuolla pois. Suostun siis ehdotukseenne. Lähdän itse mukana oppaaksi, sillä matka Styksionille on pitkä ja vaikea."

Adrastos lähti kysymään isältään saisiko laivan lainaksi. Muut jäivät sataman majataloon odottamaan. Adrastosin isällä oli kuitenkin vieras, joten häntä ei sopinut häiritä. Vieraan viimein lähdettyä Adrastos pääsi esittämään asiansa. Hän puhui vain merisodankäyntiin tutustumisesta ja miehistön harjoittamisesta eikä kertonut Styksionista. Adrastos epäili, ettei hänen isänsä hyväksyisi ajatusta basiliskin metsästyksestä ja lisäksi hän halusi yllättää isänsä Hefaistoksen takomalla kypärällä. Adrastosin isä suhtautui asiaan suopeasti ja lupasi antaa Okeanos-nimisen kolmisoutunsa poikansa käyttöön. Hänenstä oli vain hyvä, että poika tutustuisi myös merisodankäyntiin ja hän lähetti laivan kapteenille viestin valmistella alus merelle lähtöön.

"En ehtisi itse harjoittaakaan miehistöä", Adrastosin isä sanoi. "Luotani lähti juuri thasoslainen kultakauppias Diodoros. Hänen tuomallaan kullalla on tarkoitus koristella Zeuksen temppeliä ja minun on etsittävä osaavia kultaseppiä koristelutyöhön. Diodoros joutuu lähtemään jo tänään laivallaan takaisin Thasokselle, joten hän ei voinut jäädä syömään kanssamme."

Adrastos ihmetteli, miksei laivaa etsinyt Therapon ollut kuullut satamassa keneltäkään Diodoroksesta, jonka laivalla hän olisi varmaankin päässyt Thasokselle. Olihan Pireukseen ankkuroitunut luultavasti satoja laivoja, mutta luulisi jonkun huomanneen kultalastissa tulleen thasoslaisen laivan. Oliko Therapon todellisuudessa edes etsinyt laivaa Thasokselle?

Adrastos palasi satamaan ja kävi ensin tapaamassa Okeanoksen kapteenia, jonka nimi oli Palaemon. Palaemonin mukaan laiva olisi valmis lähtöön jo seuraavana aamuna. Yleensä lähtövalmistelut veivät useita päiviä, mutta Palaemon piti laivaansa valmiina äkkilähtöön sillä persialaisten merirosvojen huhuttiin olevan jälleen liikkeellä. Adrastos meni muiden luokse ja kertoi, että he voisivat pian lähteä Styksionille. Kleitos ja Straton riemastuivat asiasta, mutta Adrastos mietti oliko ajatus sittenkään hyvä. Hän toivoi, että olisi omannut ennustamisen taidon kuten Traakian kuningas Fineus tai olisi voinut kysyä neuvoa Delfoin oraakkelilta, vaikka oraakkelin hämärien ennustusten kuunteleminen olisi

tuskin selventänyt asiaa. Adrastos päätti ottaa riskin ja katsoa, mitä Styksionin matka toisi tullessaan.

III

Okeanos lipui ulos Pireuksen satamasta airojen iskeytyessä veteen täsmälleen tahdissa. Adrastos määräsi Palaemonin suuntaamaan ensin avomerelle. Kun Pireus jäi taivaanrantaan, Therapon antoi ohjeet, miten Styksionille suunnattiin ja sanoi antavansa tarkempia ohjeita kun päästäisiin lähemmäs. Kapteeni Palaemon ei ollut mielissään, koska reitti vei lähelle Persian rannikkoa. Hän taistelisi kyllä merirosvoja vastaan, mutta ei halunnut kohdata Persian sotalaivastoa yhdellä ainoalla kolmisoudulla. Palaemon kuitenkin totteli trierarkin poikaa. Purjeet nostettiin ja tahtia antanut huilunsoittaja ryhtyi viihdyttämään miehistöä musiikilla.

Toverukset ryhtyivät miettimään Theraponin kanssa, miten basiliskin saisi hengiltä. He istuivat Okeanoksen kannella ja joivat laimennettua viiniä. Therapon mutusteli viinin kera valkosipulia, muut söivät viikunoita. Theraponin hengityksen löyhkä kuvotti Adrastosia, mutta hän ei sanonut mitään.

"Basiliskin voi surmata vain katkaisemalla sen kaulan, aivan kuten Meduusankin", Therapon sanoi. "Sen suomupanssari on muualla niin paksu, ettei sitä läpäise mikään ase. Ainoastaan kaulan kohdalla se on ohuempi, jotta otus voi liikutella päätään."

"Minua huolettaa enemmän miten suojaudumme sen tappavalta katseelta", Adrastos sanoi. "Kuinka taistella sellaista vastaan, jonka katse muuttaa kiveksi? Miten basiliskia vastaan hyökkäävä voisi estää sen, ettei vahingossakaan katso sen silmiin?"

"Basiliskihan asuu luolassa", Kleitos sanoi. "Luolassa on pimeää, joten sen katseesta ei ole pelkoa."

"Basiliskin silmien kuolettavalta katseelta ei ole turvassa edes yön pimeydessä. Sen silmät hehkuvat verenpunaisina pimeässäkin."

"Mitä jos käytämme kiillotettua kilpeä kuten Perseus taistelussa Meduusaa vastaan?" Adrastos kysyi. "Silloinhan emme katso suoraan basiliskin silmiin."

"Sekään ei auta. Riittää, että näkee basiliskin silmien heijastuvan vedestä, silloin saa jo varata kolikon Kharonille."

"Odysseus sokaisi kykloopin keihäällä, joten miksemme tekisi basiliskille samoin?" Adrastos kysyi. "Tai jospa puhkoisimme sen silmät nuolilla?"

"Miten sinä tähtää johonkin, mitä et voi katsoa?" Straton vastasi.

"Entä jos peitämmekin basiliskin silmät?" Kleitos ehdotti.

"Sinäkö käyt sitomassa basiliskin silmille siteen?" Straton kysyi. "Jos onnistuisitkin, miten estät sitä repimästä sidettä silmiltään?"

"Ainut vaihtoehto on tappaa basiliski sen nukkuessa", Kleitos sanoi. "Se ei ehkä ole kaikkein urhoollisinta, mutta ainakin jäämme henkiin."

"Basiliski ei koskaan nuku", Therapon sanoi synkkänä.

"Hyökkääjän on laitettava side silmilleen", Straton sanoi. "Silloin ei ole vaaraa, että katsoisi vahingossa sen silmiin."

"Miten voi taistella silmät sidottuina?" Kleitos kysyi.

Toverukset vaipuivat alakuloon. Basiliskin surmaaminen vaikutti mahdottomalta.

"Tämä on minun vikani", Therapon sanoi. "Yllytin teidät matkaan, vaikka meidän olisi ensin pitänyt miettiä asiaa tarkemmin. Vaikka ajatus vihastuttaakin minua, meidän tulee palata Ateenaan ja unohtaa koko basiliski."

Therapon nousi seisomaan. Hän otti viiniruukun ja paiskasi sen vihoissaan kannelle. Ruukku hajosi pieniksi sirpaleiksi. Therapon suuntasi laivan partaalle. Adrastos kiinnitti huomionsa ääneen, joka kuului kun Therapon asteli sandaaleillaan ruukunsirpaleiden ylitse.

"Sinähän sanoit, että basiliskin luolan lattia on uhrien luiden peitossa", Adrastos sanoi Theraponille. "Ne ovat varmasti ajan myötä rikkoutuneet ja pitävät ääntä, kun basiliski liikkuu. Aivan kuten ruukunsirpaleet sandaaliesi alla."

"Niin, mitä sitten?"

"Hyökkääjä tietää äänen perusteella, missä päin basiliski on ja pystyy taistelemaan sitä vastaan, vaikka hänen silmänsä ovat sidotut. Jos rikomme tyhjiä viiniruukkuja laivan kannelle, voimme harjoitella basiliskia vastaan taistelemista. Yksi meistä voi esittää basiliskia ja kävellä sirpaleilla toisen harjoitellessa sokkotaistelua."

Muut miettivät ehdotusta ja tulivat siihen tulokseen, että se olisi vaarallista, mutta ainut keino taistella basiliskia vastaan. Toverukset rikkoivat tyhjiä viiniruukkuja kannelle ja harjoittelivat taistelua silmät sidottuina. Matkan aikana heistä kaikista tuli niin hyviä taistelemaan sokkoina, että he osuivat vastustajaan vaikka tämä yritti hiipiä kuinka hiljaa

ruukunsirpaleilla. He oppivat paikallistamaan vastustajan tämän jalkojen alta kuuluvan rahinan, hengityksen pihinän ja lopulta jopa tuoksun perusteella.

Toverukset tulivat siihen tulokseen, että paras keino tappaa basiliski olisi väistää kun se yrittäisi iskeä nokallaan ja sitten iskeä sivulle. Tämän jälkeen heitä ei enää huolettanut basiliskin kohtaaminen. Ylimielisyys sai heissä vallan ja he kehuivat olevansa entisaikojen spartalaisten veroisia sotureita. He eivät tarvitsisi suojakseen kilpeä, haarniskaa tai kypärää. Mennessään kohtaamaan basiliskin he pukeutuisivat pelkkään tunikaan ja ottaisivat mukaan vain miekkansa.

"Miten sinne basiliskin luolaan pääsee?" Kleitos kysyi Theraponilta kun he alkoivat lähestyä Styksionia.

"Styksionin alla on suuri labyrintti, joka vetää vertoja jopa Daidaloksen labyrintille. Basiliskille uhrattavat heitettiin labyrinttiin temppelein lattiassa olleesta aukosta. Basiliskin luolaan vie seitsemän ovea ja jokaisen oven luo vie eri reitti labyrintin läpi."

"Laskeudumme siis labyrinttiin köyden avulla", Kleitos sanoi. "Miten osaamme takaisin labyrintin alkuun?"

"Typerys!" Adrastos sanoi. "Teemme tietenkin niin kuin Theseus. Sidomme lankakerän toisen pään labyrintin suulle ja käytämme lankaa kuljetun reitin merkitsemiseen. Puramme lankakerää mennessämme ja seuraamme lankaa palatessamme."

"Ette tarvitse mitään lankaa. Basiliskin luolan keskellä on vipu, jota kääntämällä luolasta ulos vievä ovi aukeaa. Tämä kerrottiin kaikille uhrattaville. Jos jumalat olivat suosiollisia, uhrattava valitsi luolaan mennessään oven, jonka takana basiliski ei ollut väijymässä. Jos oli todella jumalten rakastettu, ehti käydä kääntämässä vipua ja juosta ulos vievälle ovelle ennen kuin basiliski sai kiinni. Basiliski ei mahdu ulos vievään tunneliin, joten jos pääsi sinne asti oli turvassa. Sillä edellytyksellä, ettei tehnyt kuten Orfeus ja katsonut taakseen, suoraan basiliskin kuolettaviin silmiin. Styksionilaiset päästivät uhrin lähtemään saarelta, jos tämä selvisi basiliskin luota hengissä."

"Tiedät ihmeen paljon saaresta, jonka asukkaat kuolivat jo aikoja sitten", Adrastos sanoi epäluuloisesti.

"Tapasin persialaisten hyökkäyksestä hengissä säilyneen ylipapin", Therapon vastasi. "Olin silloin vasta nuori poika. Ylipappi kertoi minulle tämän kaiken ennen kuolemaansa."

IV

Kymmenennen päivän aamuna he tulivat Styksionin saarelle. Saari kohosi merestä korkeana ja kallioisena. Persialaisten tuhoaman kaupungin rauniot näkyivät hyvin merelle asti. Purjehdittuaan saaren ympäri he havaitsivat, että ainoastaan etelärannan hiekalle oli mahdollista rantautua. Rannalla oli hylättyjä laivoja ja veneitä, joista osa oli jo täysin mädäntyneitä. Miehistöt olivat ilmeisesti joutuneet persialaisten tai basiliskin saaliiksi. Kun Okeanos oli rannalla, Kleitos, Adrastos ja Straton pukeutuivat tunikoihin ja ottivat miekkansa. Adrastos ei kuitenkaan voinut mitään mieltään kalvaville pahoille aavistuksille. Hän kirjoitti isälleen kirjeen, jossa selitti kaiken.

"Odottakaa meitä huomisaamuun", Adrastos sanoi Palaemonille. "Jos emme palaa siihen mennessä, menkää ja viekää tämä kirje isälleni. Sanokaa, että kuolin soturin kuoleman. Ette saa missään nimessä tulla etsimään meitä."

"Miksi olet noin synkkä?" Straton kysyi. "Palaamme varmasti jo ennen iltaa ja pääsemme viettämään voitonjuhlia. Hukutamme Okeanoksen miehistön kultaan."

"Ehkä jostain lähisaarelta löytyisi neitoja, joiden kanssa voisimme juhlia", Kleitos sanoi. "He kuulisivat varmasti mielellään taistelustani basiliskia vastaan ja hieroisivat kipeytyneitä lihaksiani öljyllä."

Toverukset lähtivät Theraponin opastamina kulkemaan kohti ylhäällä odottavaa rauniokaupunkia. Styksionin rauniot olivat jo osittain kasvillisuuden peitossa, mutta tuhon jäljet olivat vieläkin nähtävissä. Siellä täällä näkyi vanhoja aseita ja haalistuneita luita. Styksionin akropoliin linnoituksen muurit oli revitty hajalle, eikä itse linnoituksesta näkynyt jälkeäkään. Aution Agoran reunalla olivat suuren rakennuksen jäänteet ja he arvelivat paikalla seisseen basiliskin temppelin. Mennessään lähemmäs rauniota he näkivät käärmeim koristellun päätykolmion palaset ja saivat vahvistuksen arveluilleen. Jossain kivikasan keskellä oli aukko, josta uhrin oli pudotettu basiliskin luolaan. Yhtäkkiä rauniosta kantautui hyytävä sihinä, joka sai heidät palelemaan jopa keskipäivän kuumuudessa. Kukaan ei sanonut sanaakaan, mutta he kaikki arvasivat äänen tulevan basiliskin luolasta jostain heidän alapuoleltaan.

"Ehkä meidän ei sittenkään kannattaisi häiritä basiliskia", Kleitos sanoi. "Mitä teemme lisämaineella? Eihän kolmastoista urotekokaan olisi enää pystynyt lisäämään Herakleen mainetta."

"Olen varma, että kultaa löytyy muualtakin kuin luolatemppelistä", Straton jatkoi.

"Voisimme hyökätä johonkin rikkaaseen persialaiseen kylään."

"Köyhä vanhuus kuulostaa paremmalta kuin ei vanhuutta lainkaan", Therapon sanoi.

"Teillähän oli kova hinku päästä tänne", Adrastos ärähti. "Menemme loppuun asti. Te saatte mainetta ja kultaa ja minä saan Hefaistoksen takoman kypärän."

Tutkittuaan temppelin raunioita he havaitsivat, ettei sieltä pääsisi basiliskin luokse vievään labyrinttiin. Persialaiset olivat vetäneet norsuilla temppelin pylvääet rikki, jolloin koko temppeli oli romahtanut basiliskin luokse vievän aukon päälle. Kiviröykkiön raivaaminen veisi kuukausia.

"Meidän ei kannata vielä luopua toivosta", Therapon sanoi. "Nuorena tapaamani ylipappi kertoi, että labyrinttiin pääsee toistakin kautta. Saarella on toinen, luolassa oleva salainen temppeli jota vain ylipapit käyttivät. Salaisesta temppelistä pääsee labyrinttiin salaoven kautta. Kun uusi ylipappi vihittiin virkaansa, hänen piti mennä salaisen temppelin kautta basiliskin luolaan ja tuoda sieltä kultakoru osoittaakseen, että oli sovelias tehtävään."

"Missä tämä toinen temppeli on?" Kleitos kysyi.

"En tiedä, mutta ylipappi sanoi, että sitä valaisi nouseva aurinko. Se on siis jossain saaren itäpuolella."

He menivät saaren itäpuolelle ja etsivät jonkinlaista vihjettä toisen temppelin sijainnista. Viimein Therapon huudahti innosta. Hän oli löytänyt kaupungin laidalta pienen polun, joka vei alas pitkin saaren itäreunan kalliojyrkännettä. He lähtivät kulkemaan polkua, joka oli niin kapea, että heidän piti välillä kulkea sivuittain selkää kalliota vasten, jotta eivät olisi pudonneet alas mereen. Viimein puolivälissä kallionseinämää avautui luolan suu. He menivät sisään luolaan, josta lähti käytävä. Luolassa oli soihtuja ja Therapon sytytti niistä yhden. Kuljettuaan pitkän ja suoran käytävän päähän he saapuivat viimein itse luolatemppeliin.

Korkealla katonrajassa oli pienehkö aukko, josta aurinko paistoi sisään. Sen suoma valo ei riittänyt valaisemaan luolatemppeliä kokonaan. Arvatenkin basiliskin ylipappien menot suoritettiin öisin, jolloin kuu loisi luolatemppeliin hopeisen hämärän. Kattoa kannatteli kuusi riviä pylvääitä, joita oli joka rivissä seitsemän kappaletta. Seiniin oli maalattu kiemurtelevia käärmeitä ja takaosassa oli kivinen koroke, jonka päällä seisoivat kivinen patsas. He menivät korokkeen luokse. Katsellessaan patsasta toverukset aprikoivat, millainen hirviö olikaan olento, jota se kuvasi, sillä jo pelkkä patsas oli

karmaiseva näky. Jostain kaukaisuudesta kuului jälleen sihinää.

Toverukset olivat niin patsaan ja pelottavan äänen lumoissa, etteivät huomanneet kuinka Therapon laski soihtunsa lattialle ja hiipi takaisin luolatemppelin ovelle. He huomasivat Theraponin kadonneen vasta kun heidän takaansa alkoi kuulua jyrinää. Toverukset kääntyivät ja katsoivat kauhuissaan, kuinka raskas kiviovi laskeutui ja sulki sisäänkäynnin. Jyrinä ei kuitenkaan loppunut, sillä osa temppelin takaseinästä liukui sivuun. Basiliskin luolaan vievä käytävä oli nyt auki. Sihinä kuului kovempaa.

"Mitä tämä tarkoittaa?" Adrastos sanoi. "Miksi Therapon lähti ja jätti meidät tänne loukkuun?"

"Ehkä Therapon vain jänisti ja laukaisi paetessaan vahingossa ansan, joka sulki oven?" Straton aprikoi. "En keksi mitään syytä, miksi hän olisi tehnyt tämän tahallaan."

"Älkää välittäkö, pääsemme kuitenkin ulos basiliskin luolan kautta", Kleitos sanoi. "Annamme Theraponille kunnon selkäsaunan kun pääsemme pois."

"Menemme joka tapauksessa labyrinttiin yhdessä", Adrastos sanoi. "Kuka tietää, mitä siellä on vastassa basiliskin lisäksi?"

Hän kaivoi tunikansa kätköistä palan liitua.

"Otin tämän mukaan kaiken varalta. Voimme merkitä sillä reittimme, jos meidän pitää palata tähän temppeliin. Onneksi Therapon unohti soihtunsa, muuten emme näkisi kulkea labyrintissä."

Toverukset ottivat Theraponin jättämän soihtun ja lähtivät labyrinttiin. Adrastos merkitsi liidullaan seiniin mistä he olivat kulkeneet. Hän ihmetteli, miksi myös labyrintissa oli luita, jos kerran basiliski asui labyrintin keskellä. Lopulta he saapuivat kuluneen pronssioven luokse.

"Kleitos, käy tappamassa basiliski, jotta pääsemme pois täältä", Straton sanoi.

Kleitos keräsi hetken rohkeutta ja virnisti sitten muille.

"Helppo juttu. Sehän on vain iso ja ruma käärme. En tarvitse edes liinaa silmilleni, pidän vain silmäni kiinni. Tulen pian takaisin."

Kleitos veti miekkansa ja työnsi oven auki. Kun hän oli astunut siitä sisään, ovi sulkeutui itsestään hänen takanaan, ilmeisesti jonkinlaisen mekaanisen laitteen avulla. Straton ja Adrastos jäivät oven taakse kuuntelemaan. Hetkeen ei kuulunut mitään, sitten sihinä alkoi jälleen entistä vihaisempaa. Kuului rasahtelua ja huudahduksia. Yhtäkkiä

oven takaa kuului viiltävä tuskanhuuto. Sen jälkeen kuulosti siltä kuin suuri kananmuna olisi rikottu. Sihinän ja maiskuttavien äänien jälkeen temppeleihin laskeutui hiljaisuus.

"Basiliski tappoi hänet", Straton sanoi kauhuissaan.

"Kleitos ei pystynyt pitämään silmiään kiinni, hänen oli pakko vilkaista. Ylimielinen typerys! Hänen olisi pitänyt sitoa liina silmilleen."

"Toivottavasti Therapon kertoo Okeanoksen kapteenille, minne menimme. Kapteeni voi miehistöineen tulla pelastamaan meidät. Temppelein kiviovea ei saa murrettua, mutta temppelein katosta voisi laskea köyden ja meidät voisi vetää ulos valoaukon kautta. He voivat suurentaa valoaukkoa, jotta mahdumme siitä."

"En luottaisi Theraponin apuun. Hänessä on jotain epäilyttävää, enkä ole enää varma oliko oven sulkeutuminen sittenkään vahinko. Toisen meistä on mentävä tuonne ja tapettava basiliski, jotta saamme ulos vievän oven auki."

"Hyvä on, minä menen ja tapan basiliskin. Menen kuitenkin eri ovesta enkä aio tehdä samaa virhettä kuin Kleitos. Laitan siteen silmilleni, jotta en vahingossakaan katso basiliskia silmiin."

He palasivat labyrinttiin ja etsivät toisen oven. Straton leikkasi miekallaan tunikansa alareunasta palan kangasta, jolla peitti silmänsä.

"Ohjatkoon Artemis kättäsi", Adrastos sanoi, kun Straton meni ovesta sisään.

Ovi sulkeutui itsestään Stratonin takana. Jälleen kuului siihenää, rasahtelua ja huudahduksia. Taistelu jatkui pidempään, mutta se päättyi myös tuskanhuutoon. Kleitos oli ilmeisesti vilkaissut silmilleen sitomansa kankaan alta tai sitten basiliski oli onnistunut repäisemään sen nokallaan hänen päästään. Räsähdyksen ja maiskutuksen jälkeen labyrintti hiljeni uudelleen. Adrastos joutui kauhun valtaan. Hän juoksi labyrintin läpi takaisin temppeleihin seuraten omia merkkejään.

Päästyään temppeleihin Adrastos juoksi ovelle ja yritti työntää sitä auki. Ovi ei auennut. Adrastos yritti työntää miekkansa ovenrakoon voidakseen vääntää sen auki, mutta tuloksetta. Hän päätti kiivetä lähintä pylvästä pitkin katonrajaan ja hypätä valoaukkoa kohti toivoen saavansa siitä otteen ja voivansa vääntäytyä ulos, mutta hänen otteensa lipesi ja hän putosi selälleen. Adrastosin maata lattiassa temppeleihin pimenee. Joku tai jokin oli peittänyt valoaukon.

"Vai niin, sinä olet siis vielä elossa", tuttu ääni sanoi. "Vaikutitkin teistä älykkäimmältä. Toverisi ilmeisesti ryntäsivät suoraan kuolemaansa."

Adrastos ponnahti pystyyn ja katseli toiveikkaana kohti kattoa. Theraponin kasvot erottuivat juuri ja juuri valoaukossa.

"Therapon, mitä sinä siellä teet? Auta minut pois täältä! Sinä tiedät saaren salaisuudet, joten keksit varmasti keinon pelastaa minut."

"Se ei käy päinsä, kuningas on vielä nälkäinen. Hän ei ole saanut ruokaa pitkään aikaan. Minun on pakko houkutella hänelle uhreja viekkaudella, sillä en ole yhtä voimakas kuin ennen. Juonittelu vie aikaa ja kuningas näkee nälkää. Onneksi törmäsin teihin."

"Mitä sinä oikein puhut? Johdatitko meidät tahallasi ansaan?"

"Minähän sanoin tavanneeni persialaisten hyökkäyksestä hengissä säilyneen ylipapin. Myös minä selvisin persialaisten hyökkäyksestä hengissä. Olin silloin vain pieni poika ja onnistuin piiloutumaan hyökkäyksen ajaksi. Ylipappi johdatti minut basiliskin palvontaan ja olen huolehtinut kuninkaan ruokkimisesta sen jälkeen kun hän kuoli. Toverisi eivät täyttäneet kuninkaan vatsaa kokonaan, joten riennä hänen luokseen!"

"Ennemmin näännyn itse nälkään kuin menen kirokun basiliskisi ruoaksi", Adrastos sanoi.

"Et sinä ehdi nääntyä nälkään", Therapon nauroi. "Jos et mene basiliskin luokse, se tulee etsimään sinua. Käynnistin mekanismin, jolla taataan ettei basiliski jää nälkäiseksi vaikkei uhri avaisi yhtään luolan ovea. Kun laskevan auringon valo on taaimmaisen pylväsrivin kohdalla kaikki basiliskin luolan ovet aukeavat ja basiliski lähtee labyrinttiin etsimään sinua."

Therapon lähti valoaukon luota ja Adrastos vaipui syvään ahdistukseen. Hän mietti hetken aikaa syöksymistä omaan miekkaansa, mutta tunsu, että pettäisi sillä tavalla toveriensa muiston. Adrastos teki päätöksensä. Hänen pitäisi kostaa toveriensa kuolema tai ainakin kuolla kunnialla eikä jäädä pelokkaana odottamaan, että basiliski tulisi syömään hänet. Adrastos palasi labyrinttiin ja yritti miettiä keinoja, jolla estäisi itseään katsomasta basiliskin silmiin. Kleitos ei ollut pystynyt pitämään silmiään kiinni ja Straton oli kuollut vaikka hänellä oli ollut side silmillään. Jos Adrastosilla olisi ollut kypärä, hän olisi voinut laittaa sen takaperin päähänsä, mutta hän oli ylpeyttään ja typeryyttään

jättänyt sen Okeanokselle. Adrastos muisti Theraponin tarinan basiliskin luolassa olevasta Hefaistoksen takomasta kypärästä, mutta arveli senkin olevan vain valetta. Eikä hänellä olisi aikaa etsiä kypärää silmät kiinni kun basiliski kävisi hänen kimppuunsa.

"Olisipa minulla ollut ennalta näkemisen lahja kuten Fineuksella", Adrastos sanoi itseksensä. "Olisin arvannut Theraponin juonen ja välttynyt tältä kaikelta."

Silloin Adrastos muisti, että Fineus oli ollut sokea. Hän oli paljastanut ihmisille jumalten aikeita ja raivostunut Zeus oli käskenyt hänen valita sokeuden ja normaalin mittaisen elämän tai näkökyvyn ja lyhyen eliniän väliltä. Fineus oli valinnut sokeuden ja elämän. Adrastos tajusi olevansa saman valinnan edessä. Oli vain yksi tapa, jolla Adrastos voisi varmasti estää itseään katsomasta basiliskia silmiin. Adrastos otti soihdun, joka alkoi jo vähitellen sammua ja meni basiliskin luolaan vievän oven luokse.

Adrastos veti miekkansa ja katseli sen terää kuolevan soihdun valossa. Sitten hän nosti miekan ja puhkaisi silmänsä. Adrastosin tuskanhuuto kaikui labyrintissä. Kun tuska hellitti, Adrastos haparoi seinää, kunnes löysi oven. Hän työnsi sen auki ja astui basiliskin luolaan vapisevin jaloin. Luut rahisivat hänen jalkojensa alla. Adrastos seisahtui ja kuunteli. Tuntui kuin silmien pimeys olisi virittänyt hänen kuulonsa äärimmilleen. Vasemmalta kuului ääntä. Basiliski oli tulossa häntä kohti. Adrastos käännähti ja ääni läheni nopeasti. Adrastos väisti ja iski umpimähkään.

Basiliski karjui tuskasta. Adrastos oli osunut, mutta ei kuolettavasti. Basiliski valmistautui uuteen iskuun. Adrastos otti kiinni miekastaan kaksin käsin. Tällä kertaa hän odotti, kunnes tunsu basiliskin kuuman hengityksen ihollaan. Sitten hän väisti ja iski lyöden niin kovaa kuin jaksoi. Tällä kertaa hän tunsu kuinka miekka upposi basiliskin kaulaan. Basiliski romahti maahan. Se sätki hetken aikaa kirkuen epäinhimillisesti ja potkien maassa olevia luita. Sitten basiliskin luolaan laskeutui hiljaisuus. Adrastos ei uskonut basiliskin kuolleen ennen kuin tökki sitä miekallaan eikä peto liikahtanut.

Adrastos lähti haparoiden etsimään luolan keskellä olevaa vipua, jolla pitäisi pystyä avaamaan ulos vievä ovi. Hän heilutti miekkaa laajassa kaareissa edellään ja kulki kunnes miekka osui seinään. Kuljettuaan vielä muutaman kerran seinältä toiselle luolan halki Adrastos alistui kohtaloonsa. Joko vipua ei edes ollut tai hän ei sitä sokeana löytäisi. Adrastos ryhtyi kulkemaan seinän viertä tunnustellen sitä kädellään ja toivoi löytävänsä jotain, jonka avulla pääsisi ulos. Hän pettyi havaitessaan löytäneensä oven sijaan syvennyksen, jossa oli kypärä. Adrastos otti sen mukaansa, vaikkei enää uskonutkaan Theraponin kertomukseen Hefaistoksen takomasta kypärästä.

Viimein Adrastos oli kiertänyt koko luolan ja oli jälleen basiliskin ruumiin luona. Yllättäen hän kuuli ääntä ja tunsu ilmapirran kasvoillaan. Ovi oli avautumassa. Adrastos ei tohtinut kuvitella, että ovesta tulisi Okeanoksen kapteeni häntä pelastamaan, joten hän meni selkä seinää vasten. Joku astui luolaan ja Adrastos tunsu valkosipulin löyhkän. Tulija oli Therapon. Adrastos onnistui hillitsemään itsensä lyömästä umpimähkään löyhkän suuntaan. Kuului karmeaa huuto. Therapon säntäsi basiliskin ruumiin luokse ja polvistui sen viereen.

"Kuningas, kuningas, mitä ne ovat tehneet sinulle?" Therapon vaikeroi.

Adrastos astui eteenpäin ja huitaisi miekallaan alaspäin, kohti Theraponin vaikerointia. Therapon ulvaisi tuskasta.

"Jalkani", Therapon valitti. "Katkaisit jänteet jaloistani."

"Yritin osua päähäsi, mutta tähtääminen on hankalaa ilman silmiä. Saan sinut lopulta kyllä hengiltä. Löyhkät niin valkosipulilta, että löydän sinut hajun perusteella, vaikka yrittäisit ryömiä pakoon."

Adrastos nosti miekkansa uuteen iskuun.

"Älä tapa minua! Säästätkö henkeni, jos saat näkösi takaisin?"

"Miten sinä muka antaisit minulle näön takaisin?"

"Kypärä! Sinulla on kädessäsi Hefaistoksen takoma kypärä! Laita se päähäsi!"

"Miksi laittaisin? Onko tämä joku juoni? Ehkä kypärän sisällä on myrkkypiikki?"

"Laita se päähäsi, niin saat näkösi takaisin."

Adrastos mietti hetken ja laittoi sitten kypärän päähänsä. Mitä hänellä muka oli menetettävää? Adrastos henkäisi hämmästyksestä. Hän näki jälleen. Kypärän silmäaukkojen läpi katsottuna luola näytti valoisalta kuin olisi ollut keskipäivä. Luolan lattia oli luiden, luunpalasten ja kultakorujen peitossa.

Adrastos näki viimein itse basiliskin. Se oli todellisuudessa vielä kammottavampi kuin luolatemppelin patsas. Basiliskin pää oli irti. Sen silmät olivat auki ja kun Adrastos katsoi kuolleen basiliskin silmiin, tuntui kuin hänen silmäkuoppiinsa olisi kaadettu sulaa metallia. Jopa kuolleen basiliskin katse oli hirvittävä. Adrastosin oli pakko kääntää katseensa pois ja hän huomasi Kleitoksen ja Stratonin ruumiit. Adrastos raivostui ja kohotti jälleen miekkansa.

"Sinä lupasit säästää henkeni!" Therapon huusi.

"Niin lupasin", Adrastos sanoi ja laski miekkansa. "En ole valehtelija kuten sinä. Kerro nyt, miten pääsen pois täältä luolasta?"

"Luolatemppelin ovi on jälleen auki, pääset siitä ulos. Sinun tarvitsee vain mennä labyrintin läpi."

"Anna minulle viittasi."

Therapon riisui viittansa ja ojensi sen Adrastosille.

"Kautta Haadeksen, miten sinä löyhkää", Adrastos sanoi. "Miten joku voi pitää valkosipulista noin paljon?"

"Kuningas ei voinut sietää valkosipulua eikä koskaan hyökännyt valkosipulille haisevan ihmisen kimppuun."

"Sinä siis tiesit koko ajan, miten olisimme voineet suojautua basiliskilta? Tekisi mieleni tappaa sinut lupauksestani huolimatta."

Adrastos otti viitan Theraponin vapisevasta kädestä ja keräsi siihen kultakoruja lattialta. Hän solmi viitan pussiksi ja nosti sen olalleen. Sitten hän lähti kohti ovea.

"Mihin sinä menet?" Therapon huusi. "Et sinä voi jättää minua tänne, sinä lupasit!"

"Lupasin olla tappamatta sinua. Pidän lupaukseni. Jätän sinut tänne rakkaan kuninkaasi seuraan."

Adrastos hyvästeli Theraponin filosofi Diogeneen tapaan näyttämällä keskisormiaan ja poistui luolasta. Pronssiovi sulkeutui hänen takanaan vaientaen Theraponin raivokkaat huudot. Luolatemppelin ovi oli auki, kuten Therapon oli sanonut. Adrastos meni ulos. Oli jo yö, mutta kypärän ansiosta hän näki kulkea pientä polkua pitkin takaisin rauniokaupunkiin. Adrastos suuntasi rantakalliolle ja katsoi rannalle. Okeanos odotti siellä häntä.

Adrastos laski kantamuksensa maahan ja istuutui. Hän olisi halunnut rientää Okeanokselle, mutta maltoi mielensä ja pohti tilannettaan. He olivat typeryyttään menneet Theraponin virittämään ansaan. Kletos ja Straton olivat kuolleet. Hän itse oli valehdellut isälleen ja menettänyt näkönsä. Hefaistoksen takoman kypärän avulla hän näkisi, mutta se haluttaisiin varmasti anastaa häneltä. Ennen pitkää joku onnistuisi ja Adrastos joko kuolisi samalla tai joutuisi elämään sokeana. Adrastos teki päätöksensä. Hän ei voisi palata kotiin. Luettuaan Adrastosin kirjoittaman kirjeen hänen isänsä olisi

suruissaan, mutta voisi sentään lohduttautua ajatuksella, että hänen poikansa kuoli urhoollisesti taistelussa hirviötä vastaan.

Adrastos asettui maahan makaamaan. Hän otti kypärän päästään voidakseen nukkua ja kietoi kätensä sen ympärille. Kun Adrastos heräsi, aamu oli jo pitkällä. Hän laittoi kypärän päähänsä ja nousi ylös. Okeanos oli jo lähtenyt ja kulki purjein Styksionilta pois päin. Adrastos katseli hetken aikaa sen perään. Sitten hän lähti kulkemaan kohti rantaa toivoen löytävänsä siellä lojuvien laivanjäänteiden joukosta merikelpoisen tai korjattavissa olevan veneen. Hän ei tiennyt, minne menisi, mutta Styksionille hän ei jäisi. Taivaalta kuului kirkaisu. Kotka, Zeuksen lintu lensi kohti etelää. Adrastos arveli sen olevan enne ja päätti itsekin suunnata etelään.

Markus Harju

Silvotut

Rotevat oikeudenpalvelijat raahasivat kirkuvan ja pyristelevän tuomitun salista. Miehen kantapäät raahasivat ja rummuttivat marmorilattiaa vasten epätoivoisesti.

Mateo irvisti huppunsa suojissa.

Karannut orja. Jalka poikki ja kaivoksiin.

Miehellä oli syytä kauhuunsa, vaikkei rimpuilu mitään auttanutkaan.

"Seuraava!" kuului kimeä, mutta käskevä mylväys salin etuosasta.

Ylin Tuomari hänen majesteettinsa armosta, Horatio Grambus, takoi tammista pöytänsä tukevalla nuijallaan saadakseen mutisevan väkijoukon vaikenemaan. Miehen laihojen, valkeiden kasvojen poskipäillä paloivat punaiset kiivastuksen pilkut, ja hopeanharmaa parta väpätti kiivaasti, kun hän toisti käskynsä.

"Seuraava!!"

Salin ovet aukenivat, ja oikeudenpalvelijat toivat jälleen yhden syytetyn sisään.

Mateo sulki silmänsä hetkeksi, mutta avasi sen sitten huokaisten. Täytyy olla jo hänen vuoronsa, hän ajatteli. Katsominen voimattomana sivusta ei koskaan käynyt helpommaksi, vaikka oikeudenkäynti olikin helpoin osuus. Kaksin verroin vaikeammaksi se muuttui, kun syytetty oli omaa lihaa ja verta. Hän oli kuitenkin vannonut olevansa paikalla todistamassa ja saattamassa, kuten oli tehnyt jo niin monen muunkin kohdalla.

Se, että Silvia oli hänen tyttärensä, vain syvensi velvollisuutta.

Mateo kietoi Silvian kädentyngän puhtaisiin kääreisiin ja kiristi ne tiukalle. Punaisia pilkkuja nousi verkkaan vaatteiden pinnalle, mutta kääre tuntui pitävän. Siitä nousi etova palaneen lihan lemu; haava oli poltettu pikaisesti umpeen hehkuvalla raudalla. Hän piteli tytön nyyhkivää, puolitajutonta vartaloa tiukasti rintaansa vasten, kunnes vartiomiehet ajoivat heidät pois Rangaistusten Aukiolta halveksivasti virnistellen.

Jotakuta toista raahattiin jo paikalle. Tämän huudot raastoivat kuulasta yöilmaa.

Silvia oli kuumeinen ja houraili, mutta pystyi kuin pystyikin hoipertelemaan Mateon kannattelemana pois. Mateo kiitti onneaan ja Silvian kestävyyttä, sillä jos heidät olisi

tuomittu virkamiesten vastustamisesta, ei kumpikaan olisi kävellyt enää ikinä minnekään.

Hän mutisi lempeitä mitättömyyksiä tytön korvaan pitääkseen tämän edes joten kuten tajuissaan. Mitäpä merkittävää isä, joka oli antanut tyttärelleensä tapahtua jotain tällaista, olisi voinutkaan tälle sanoa?

Niin laiha, niin kevyt, ajatteli Mateo katkerasti kulkiessaan tyttärensä kanssa katuja pitkin. Silvian olisi pitänyt opetella ammatia, keimailla vielä viattomasti nuorille miehille. Ei hänen olisi tarvinnut varastaa, jos Mateo olisi pystynyt huolehtimaan hänestä.

Mutta ei hän ollut kyennyt. Lukkosepän ammatissa molemmat silmät olivat hyödyksi, ja toinen niistä oli revitty irti oikeuden päätöksellä. Aatelismies oli esittänyt vian olevan Mateossa, kun hänen vaimonsa korulippaasta oli kadonnut kaulaketju. Mitäpä siitä, että kaikki, jotka huhuja välittivät kuunnella, tiesivät kyseisen korun olevan vaimon rakastajalla. Mateo oli lukenut mies ja oli tiennyt oikeutensa, mutta sekään ei ollut auttanut, kun ei ollut säätyä puolellaan. Merkityn miehen palveluja ei kukaan kaivannut, ja alamäki oli alkanut.

Toki lukkosepälle löytyi töitä alemmistakin piireistä, mutta niissä töissä oli riski menettää enemmänkin kuin silmä, ja maksut olivat aina kyseenalaisia.

Sitten Bennea oli kuollut.

Mateo kaipasi vaimoaan kiivaasti, mutta oli samalla onnellinen, että tämän ei tarvinnut nähdä alennustilaa, johon hän oli vajonnut.

Mateo joutui laskemaan Silvian alas ja irrottamaan tämän käsivarret kaulastaan, kun he saapuivat hautausmaan porteille. Ne oli joskus muinaisuudessa taottu suurten siipien muotoon, mutta tänä päivänä aidan tangot ja porttien koristekuviot olivat pahasti ruosteen peitossa ja hautamaat surullisen laiminlyödyt.

Mateo kaivoi avaimen taskuistaan sivuilleen vilkuilematta. Hän tiesi, ettei kaupungissa kukaan enää valvonut kuolleiden rauhaa. Elossa pysyminen vei kaiken tarmon.

Suuria portteja ei ollut suunniteltu avattavaksi nopeasti. Hän kirosi jokaista sekuntia, jonka rautakolossi otti avautuakseen, ja kun hän nosti Silvian jälleen ylös, tuntui tytön iho kylmältä ja nihkeältä.

Avuttoman pelon aalto löi Mateon lävitse.

Heikko hengitys kulki Silvian huulien välitse, sen Mateo saattoi varmistaa kädensyrjällään, mutta kuinka kauan enää? Kuinka kauan, kunnes hauras lanka katkeaisi?

Mateo kaksinkertaisti ponnistuksensa. Hänen iän rapistamaa ruumistaan kolotti kaikkialta, mutta hän vannoi, että tekisi tyttärensä puolesta nyt sen, mihin ei ollut aiemmin pystynyt.

Nyt hän pitäisi viimein Silviasta huolta.

Hän kantoi Silvian Unohtuneen Pelastajan mausoleumista salaoven kautta Arkkitehtien Saliin. Sieltä oli enää pieni matka portaille, joita hän etsi.

Nuo portaat johtivat vanhoihin viemäreihin, joiden loputtomista kanavista suurin osa oli aikojen saatossa joko romahtanut, tai suljettu, kun niistä vaelsi outoja olentoja kaupunkia piinaamaan.

Osa oli silti vielä auki, ja Mateo tunsi tien.

Piinan tieksi sitä kutsuttiin; ei niinkään tien vaikeuden takia, vaan sen mukaan, missä tilassa useimmat sen ensimmäisen kerran joutuivat kulkemaan.

Mateo olisi säästänyt Silvian siltä, jos olisi voinut, mutta tämä oli tyttären ainoa mahdollisuus, ainoa tulevaisuus. Hänen sydäntään särki katsoa portaiden yläpäästä, kuinka Silvia nousi hitaasti polvilleen siitä, mihin hän oli tämän hellästi kantanut ja jättänyt. Kääreet tytön kädentyngässä olivat ajat sitten läpikastuneet, ja vanhojen viemärien ajattomassa pimeydessä kuului hitaasti tipahtelevien elonpisaroiden ääni.

Tuntien, päivien, vuosien jälkeen pimeydestä kuului viimein ääniä.

Mateo seisoj kaukana kaupungin alapuolella odotuksen inkarnaationa. Hänen edessään oli tunnelien rikkumaton pimeys, hänen takanaan laskeutuivat ikivanhat kiviportaat aina vain syvemmälle kaupungin juuriin. Portaikon seinillä, alempana, paloi soihtu satunnaisin välimatkoin, mutta tunneleihin asti niiden valo ei uskaltanut. Tänne hän oli tullut Silviaa odottamaan. Tänne tyttö tulisi, jos tulisi lainkaan. Epäilykset riivasivat Mateon mieltä lakkaamatta. Oliko hän tehnyt oikein? Vihaisiko tyttö häntä tämän jälkeen?

Hän puri huultaan ja tunsi sen halkeavan. Veren maku valui hänen kielelleen.

Hän aisti liikettä.

Suunnaton valkea hahmo puolitti pimeyden hänen edessään. Pitkä kuono täynnä veitsenteräviä hampaita tuli ensin, kyhmyinen pää viiltosilmineen liukui näkyviin seuraavaksi. Viimein valtava alligaattori hilasi myös etujalkansa esille pimeydestä ja pysähtyi. Siitä huokuva kylmä matelijantuoksu tuntui täyttävän koko tunnelin.

Mateo ei voinut hillitä itseään enää.

"Kerro! Selvisikö hän?! Tuleeko hän?"

Ovenkorkuinen nahkainen silmäluomi käväisi pedon oikean silmän päällä kuin vinkatakseen ja se avasi leukojaan aavistuksen verran. Silvia käveli huterasti hampaiden lomasta ja horjahti.

Mateo otti tytön kiinni ennen kuin tämä kompastui pahemmin ja itki kiitollisuuden kyyneliä.

Valtava valkea pää haihtui sulavasti tunnelien pimeyteen.

"Isä? Missä..." Silvian ääni oli heikko, mutta tämä oli vihdoinkin tajuissaan.

"Hyss, kulta. Ei mitään hätää. Pian ollaan perillä."

Soihdut loivat aavemaisia varjoja Mateon ja Silvian ympärille heidän kavutessaan hitaasti portaita alas. Silvia oli edelleen heikko, ja Mateo joutui tukemaan häntä, mutta tyttö tuntui voimistuvan hitaasti askel askeleelta ja kiinnitti jo huomiota ympäristöönsäkin vaivihkaa vilkuillen.

Mitä tytön mielessä liikkui? Pelokkaalta tämä ei varsinaisesti näyttänyt, mutta aralta ja epävarmalta kuitenkin. Kuin ei olisi ollut varma siitä, etteikö kaikki kuitenkin olisi lopulta vain kaameaa painajaista tai julma vitsi.

Mateo muisti hyvin ensimmäisen kerran, kun laskeutui näitä portaita. Hän oli ollut kauhusta jäykkä, mutta nuoret ovat joustavampia, sopeutuvat helpommin.

"Tarvitsetteko auttavaa kättä?"

Kysymys kuului alemmaa portaista mutkan takaa. Jokin kipitti seinää pitkin heitä kohti kuin hämähäkki. Viimein Silvian turtumus petti. Hän kirkaisi ja oli kaataa heidät kummatkin, kun irtokäsi likaisine kynsineen pysähtyi seinälle hänen päänsä viereen ja kohotti keskimmäisen sormensa tervehdykseen.

"Tuo ei ollut hauskaa, Lorenzo!" Mateo ähkäisi ja yritti tyyntytellä Silviaa parhaansa mukaan. Nyt tyttö oli yhtäkkiä lähes hysteerinen. Mikä ajoitus!

Lyhyenlöntä sänkinen mies nousi verkkaan heitä kohti ja virnisti.

"Äh, Mateo, vanha kuivaluumu. Ei mitään tajua huumorista."

Lorenzo pysähtyi vähän matkan päähän.

"Ja kukas tämä on? Ah, varas, huomaan. No, sittenhän meitä on kaksi. Lorenzo palveluksessanne, arvon neiti."

Mies esitti lyhyen ironisen kumarruksen matkien hovietikettiä. Silvian katse pomppi vauhkona Lorenzon ja käden välillä. Hänen silmänsä olivat pullistua kuopistaan.

"Oletkos siinä", Mateo kivahti. "Tämä on minun tyttäreni Silvia. Ja sinä pidät likaiset näppisi erossa hänestä!"

"Voi toki! Sitä tarjoaa apuaan, mutta kiittämättömyys on maailman palkka." Lorenzo virnisteli edelleen mielipuolisesti, ja käsi hyppäsi hänen olkapäälleen kuin jokin irvokas lemmikki. "No, ei nyt tähän portaisiin jäädä seisomaan! Alashan te varmaan kumminkin olitte menossa."

Ilma alkoi muuttua lämpimämmäksi ja varjojen tanssi villimmäksi, kun he lähenivät portaiden alapäätä. Lorenzo höpötti niitä näitä eikä näyttänyt välittävän, vaikkei hänen yleisönsä tuntunutkaan järin kiinnostuneelta hänen jutuistaan. Huolestuneena Mateo pani kuitenkin merkille, että vaikka Silvia edelleen oli liimaantunut hänen kainaloonsa ja värisi ajoittain, tämän katse kääntyi yhä useammin arasti Lorenzoon päin.

Pahus! Tyttö on siinä iässä, ettei ainakaan enempää huonoja vaikutteita tarvitsisi, ajatteli Mateo happamasti.

Portaikko muuttui hetki hetkeltä valoisammaksi, kun soihtujen määrä sen seinämällä kasvoi, ja nyt alkoi jo erottua myös äänten sorinaa.

He saapuivat jykevälle puiselle ovelle, ja Lorenzo koputti kohteliaasti.

Oveen avautui luukku, jossa kymmenkunta kieltä väpätti.

"Kukaseon?"

"Tunnussana! Tunnussana!"

"Hiljaisuus! Minullakin on sanottavaa!"

"Kuka tulee?"

"Mitähäh?"

Lorenzo korotti ääntään sekametelin lävitse, hänen täytyi huutaa tullakseen kuulluksi, ja seinässä roikkuvat sieniltä näyttäneet läpykät höristyivät häntä kohti innokkaasti.

"Turvat tukkoon! Lorenzo tässä. Ja Mateo. Mateo tuo uuden Silvotun. Tyttärensä Silvian."

Kielet alkoivat välittömästi kälättää lisää, mutta ovi aukeni Lorenzon potkaistessa sitä navakasti.

He astuivat sisään Silvottujen halliin, jonka Mateo muisti ensimmäisellä kerrallaan tuoneen hänelle mieleen Helvetin esikartanon. Ei sillä, että hän moiseen paikkaan olisi uskonut, mutta muisti nähneensä joskus varsin värikkään kuvituksen jonkin hämmentävän lahkun oppikirjassa. Hyvä, ettei sekään oppi ollut pidemmälle levinnyt, hän mietti etäisesti. Tuomiopäivän kultit olivat niin kovin masentavia.

Hallin kattoa tukevat pilarit muodostuivat toinen toistensa päälle kasatuista jaloista, mikä minkäkin pituisista, joskin siellä täällä kiipeili myös käsiä. Paikoittain saattoi nähdä korvan, silmän tai jopa nenän pilkistävän esiin lihapylväistä, ja koko komeus oli niputettu yhteen kiiltelevillä suolivyyhdeillä. Seinät koostuivat pitkälti samasta materiaalista, tai olivat ainakin sen peitossa. Näissä tosin näkyi useimmissa paikoissa paljasta luuta, eikä mikään liikkunut kuin satunnaisesti.

Silvia näytti pahoinvoivalta.

Varsin normaali reaktio, Mateo ajatteli, mutta eihän se nyt käy, että tyttö antaa itsestään heikon ensivaikutelman oksentamalla. Muita Silvottuja alkoi jo kerääntyä tervehtimään uutta tulokasta, ja Mateo tiesi, että tottumattomalle osa heistä saattaisi olla verraten vastenmielinen näky.

Vaivihkaa hän työnsi hajusuolaa tyttärensä kasvojen eteen.

"Kyllä se siitä, kultapieni", hän kuiski hellästi. "Kestä vielä. Sinun täytyy vain totutella uuteen perheeseesi."

Silvia päästi pieniä yökkäileviä ääniä, mutta hajusuola tuntui auttavan. Hän nyökkäsi heikosti. Hyvä tyttö!

Silvottujen kulkue saattoi Mateota ja Silviaa iloisesti rupertellen. Uuden saapuminen oli riemukas tapahtuma, johon kaikki tahtoivat osallistua. Oli ymmärrettävää, että käytännössä kukaan uusista itse ei kokenut asiaa aivan näin, mutta useimmat sopeutuivat pian ja löysivät rauhan ja yhteenkuuluvuuden tunteen uudesta laajennetusta perheestään.

Ne, jotka eivät löytäneet...?

No, heistä ei ollut tapana puhua.

Isää ja tytärtä saatettiin aina siihen asti, kun he saapuivat oviaukolle, jota peittivät nahkaiset verhot. Tästä eteenpäin saivat tässä vaiheessa mennä vain tulokas ja hänen saattajansa. Väkijoukko huuteli rohkaisevasti.

Mateo taputti Silviaa isällisesti olalle. Hän oli ylpeä siitä, kuinka hyvin tyttö oli lopulta koonnut itsensä, ja tavasta, jolla tämä jo kulki pää pystyssä. Silvia hymyili hänelle heikosti, ja yhdessä he astuivat nahkaverhon lävitse Nyljetyn Miehen kammioon.

Nyljetty Mies oli ainoa laatuaan, ainakin niin pitkälti kuin Mateo tiesi. Itse asiassa hän ei ollut täysin vakuuttunut siitä, että tämä oli edes mies sanan varsinaisessa merkityksessä. Kovin moni hänen tuntemansa ihminen ei ainakaan olisi säilynyt hengissä, jos hänen ihonsa olisi poistettu täydellisesti kirurgisella tarkkuudella. Kovin moni hänen tuntemansa ei kyllä ollut Nyljetyn Miehen kokoinenkaan. Tuskin edes kaksi miestä yhdessä olisi ollut.

Nyljetty Mies oli legenda.

Jotkut sanoivat, että hän oli vanhempaa rotua, joka loi nahkansa kuin käärmeet, mutta viihtyi paremmin ilman. Toiset väittivät, että hän oli velho tai alkemisti, joka kasvatti itsensä hirviömäiseksi, jäi hänen majesteettinsa inkvisitiolaitoksen kouriin, mutta selvisi hengissä ja pakeni. Useimmat tunnustivat nöyrästi, ettei heillä ollut pienintäkään hajua siitä, mikä tai kuka Nyljetty Mies oli.

Silvotuille hän oli kuitenkin pelastaja, vapahtaja, kuningas ja jumala samassa punaisenkiiltävässä paketissa.

Mateo ja Silvia polvistuivat Nyljetyn Miehen eteen. Tämä puhui kumisevalla äänellä:

"Uusi sisar, tervetuloa joukkoomme! Olet kulkenut läpi Piinan polun ja löytänyt itsesi. Pian, hyvin pian, olet jälleen kokonainen."

Mateo tiesi kokemuksesta, että aika kammiossa tuntui kuluvan eri tavoin kuin sen ulkopuolella. Näin ollen oli mahdotonta kertoa, kuinka kauan he viettivät polvistuneena Nyljetyn Miehen eteen tämän katseen palaessa heidän ihollaan. Viimein kuitenkin vaimea rapina rikkoi kammion hiljaisuuden.

Silvia äännähti tukahtuneesti, kun pieni, siro käsi kipitti Nyljetyn Miehen tuolin alta häntä kohti, kiipesi hänen käsivarttaan pitkin hänen olalleen ja sipaisi hänen poskeaan hellästi. Tyttö kurotti silittämään sitä toisella kädellään.

Kyynel vierähti Mateon poskelle hänen katsellessaan tyttärensä eheytymistä.

Nyljetty Mies puhui jälleen:

"Silvia, Mateon tytär. Olet nyt kokonainen ja omiesi parissa. Onko vielä jotain, mikä sitoo sinut edelliseen elämääsi?"

Silvia painoi päänsä silittäen kättään kuin ei olisi koskaan enää tahtonut erota siitä. Sitten hän kuitenkin nosti katseensa leuka uhmakkaana.

"Horatio Grambus. Minut lavastettiin, mutta se vanha vuohipukki ei välittänyt edes kuunnella todisteita."

Mateo muisti oikeudenkäynnin hyvin. Se oli syöpynyt hänen sieluunsa. Siinä oli ollut kyseessä Silvian sana aatelisnaista vastaan. Hyvin epätasainen asetelma. Vieläpä ilman tietoa siitä, kuka Silvian lopulta oli lavastanut.

Kukaan, jonka kasvoilla ei ole ihoa, ei voi todella hymyillä, mutta Mateo olisi voinut vannoa, että Nyljetyn Miehen kiiltelevät poskilihakset liikahtivat tämän paljaiden hampaiden yllä ja silmät lihaisissa kuopissaan tuikahtivat.

"Älä huoli enää tuomarista, sisar. Meillä on silmämme palatsissa, sen seinillä on korvat ja vaikka laki ei olekaan puolellamme, voimme aina turvautua oman käden oikeuteen."

Tämän kuultuaan Silvia hymyili ensimmäisen kerran vapautuneesti.

Markus Koskimies

Runkku ja Hopee

Teltsu, se on niinku Telatassu, se rassaa Karrin kimpussa. Mä oon ihan hipihiljaa nurkas. Ei se kauheesti koskaan puhu, enkä mäkään. Se ei tykkää, et mä istun tääl, et tääl alakerras on muita ku se ja Karri, mut se antaa mun silti monesti istuu tääl tosi pitkään enneku ajaa mut pois.

Karri on meidän kärry eikä sillä oo käsiä. Teltsulla on, mut sillä ei oo jalkoja. Mä oon kuullu, et Teltsu on joskus ollu solttu ja astunu miinaan tai jotain, ja siks se istuu ny tuos telatuolis. Karriki on joskus ollut ihan oikeissa töissä, taksina tai jotain, mut siitä on aikaa. Sitä on tuunattu niin paljo, et ei se enää taksista mee.

"Etsä vois Runkku nyt lähtee niinku vittuun?" Teltsu heittää mulle. Mä kohautan olkiani ja lähen nouseen portaita yläkertaan.

Stilsu makaa sohvalla taju kankaalla. Se on meidän jengin pomo eikä se tykkää Karrista. Se sanoo, et se ei tykkää koneista ja Karri on kone ja siks se ei tykkää siitä. Emmäkään tykkää koneista eikä kukaan muukaan meistä, paitsi ehkä Teltsu, mut mun mielestä Karri on silti ihan ookoo. Stilsu ei tykkää Teltsustakaan, kun Teltsu aina häärää Karrin kans ja kun se on muutenki puoliks kone. Mut alakerras Teltsu on pomo eikä ees Stilsu rähise siellä koskaan.

Stilsu on tapellu yöllä, sen kädet on auki ja paita veres. Mut se nyt on aina veres. Se diilaa aineita ja sit vetää niitä ja sit se alkaa koluaan tätä meidän korttelia ja hakkaa tai painaa tai molempia mitä vaan kiinni saa. Ei se paljoo välitä et onko se kundi vai gimma vai nuori vai kalkkis, ne on kaikki sen narkkareita ja se on muutenki niin iso, ettei sen tartte välittää. Sit ku ne selvii, ne tulee taas ruinaan Stilsulta kamaa.

Se tykkäis et me sanottais sitä Stiletiks, mut se on liian vaikee nimi ja siks me sanotaan sitä Stilsuks. Tai muut sanoo, mä en. Mua sanotaan Runkuks, se on niinku Runoilija, ku mä en sano koskaan mitään, kirjotan vaan seinille. Tai kyllä mä joskus lapsena sanoin, mut sit konekorttelin peltijengi sai mut kiinni ja leikkas multa kielen. Sit Stilsu on hakannu multa etuhampaat, ku emmä sen mielestä niitä enää tartte, ku emmä osaa puhuu.

Mä istun siinä tuolilla ku Stilsu avaa silmänsä. Mä nään siitä et sitä riepoo ja jomottaa ja mä häivyn kiireesti pois ja piiloon. Se tulee peräs, mut ei se mua jaksa ettii, se vaan alkaa

riehuu ja sit alkaa kuulua kirkumista ja huutoja ja kaikkee muuta meteliä. Mä painan kädet korville, se on vähän ku menis jonneki pois.

Me istutaan Karrin kyydis ja ajetaan ostarille. Se on vähä sellanen ei minkään jengin maa. Konekorttelin jengi on tietysti kans siellä. Ne asuu ihan meidän naapurissa eikä me tykätä niistä.

"Vittu et alko haiseen paska!" ne huutaa meille. Ne sanoo kaikkia ihmisiä paskapusseiks tai räkäpaskoiks tai sellasiks. Tai limanaamoiks tai vittunaamoiks.

"Mitä vittuu noi roskikset rämisee?" Stilsu huutaa isoon ääneen et ne kuulis kans. Me sanotaan niitä roskiksiks tai vaikka paskapöntöiks. Ne ku on peltiä, niinku roskiksetki, tai on ne kyllä muoviaki, konejengi siis, ja roskiksetki, ainaki jotku.

Ne näyttää meille käsimerkkejä ja me näytetään niille. Mut ei me aleta nyt rähiseen, pidetään vaan lämpöö päällä. Niillon oma kortteli, meillä oma, nii ei nyt tartte riehuu.

Jotku luulee, et koneet on kovia eikä niille pärjää, mut ei se nii mee. Jotku niistä on sairaan nopeita, mut ne on sit heikkoi. Sit jotku niistä on tosi vahvoi, mut ne on sit hitaita. Jotku niistä sammahtaa tosi nopeesti. Pitää vaan tietää, mitä tekee nopeiden kans ja mitä sit vahvojen kans, nii sitä pärjää ihan kivasti.

On tietty ardet, ne on tosi pahoja. Ne on entisii vartijoita ja sellasii, ja ne on nopeita ja vahvoja. Mut ei niitä täällä paljoo oo eikä ne hengaa konekorttelin peltipurkkien kans, niillä on niinku vähä isommat kuviot.

Konejengi on sellasta sekalaista peltiromua. Yks niistä on sellanen mainospelle, se on karannu jostain pikaruokalasta. Yks toinen on sitte sellanen linkkaava köyryselkänen rautakanki, joka on aina tukevasti kamois. Ne on kaikki sellasii säälittävi luusereita, sellasia ku me.

Mun sydän alkaa hakkaan ihan raivona, ku mä nään sen. Mä sanon sitä Hopeeksi. Se menee hengaan konejengin kärrylle. Se on musta kaunein olento koskaan. Mun mielestä se on tytsy, mut eihän koneista voi sanoo, et onko ne tytsyi vai kundei. Mä tykkään hengata täällä ostarilla just siks, ku täällä mä aina joskus nään sitä.

Mä haluaisin mennä sen luokse ja sanoo kuinka paljo mä rakastan sitä, mut emmä pysty. Siis meneen, mut emmä tietenkään vois sille mitään sanookaan. Joskus mä hengaan

vaan ostarilla ihan yksikseen, et näkisin senki yksin. Sit jos se on, niin mä oon ihan vaan jähmettyny paikoilleen. Joskus se tuijottaa mua, niillä sen hopeasilmil, ja sillon musta tuntuu, et mä kuolen siihen paikkaan.

Mä oon öisin spreijannu sydämiä, isoja ja pikkuisia punaisia sydämiä, ihan joka puolelle ostaria, vaikka ei muu jengi sitä tiedä enkä mä aio kertoa. Mä haluaisin niin kovasti spreijata ostarin etuseinään mut ja sen ja ison sydämen, mut jos mä tekisin sen, niin mut varmaan tapettais. Ja se voitais tappaas kans. Siks mulla on piilossa semmoinen isompi kuva, johon tulee mä ja se ja sit paljo sydämiä ja kaikkee. Sitte ku se on valmis, nii mä näytän sen sille ja sit se ehkä tajuu ja me aletaan kimppaan.

Mä tiedän, et oon kyl ihan sekasi, mut ei se mua haittaa. Me vaan hengattais yhdes eikä välitettäis kestään muusta.

Mä hiivin yöllä alakertaan, mä en haluu herättää Stilsua, jos se sattuis oleen paikalla, enkä muitakaan. Alakerras ei oo ketään, Teltsu ja Karri on jossain ajos. Ne käy aina testailemas niitä niiden uusii juttuja. Se passaa mulle tosi hyvin, mä pääsen hiipiin ulos ilman et kukaan näkee mua.

Mul on kannut repus mukana, mä juoksen ostarille tekeen sitä kuvaa musta ja Hopeesta. Se alkais oleen valmis, mä voisin vielä vähän tuunata sitä, tai jos mä näkisin ostarilla Hopeen, niin mä voisin jo näyttää sen sille.

Siellä on jotain jengiä, mut mä en välitä niistä, juoksen vaan sinne taakse. Siellä yksien paloportaiden päässä mulla on se kuva piilos. Siellä kujilla on pimeetä ja mä meinaan kompastua johonki seinän vierellä retkottavaan peltiheikkiin tai vois se olla helmikin. Se on ihan kamois viimestä mutteria myöten, siis ihan totaalisen vitun romuna.

Ja sit mä nään sen. Se on sen mainospellen kans ja ne huomaa mut ja huutaa jotain toisilleen ja ne lähtee juokseen mua kohti. Mulle tulee hätä, mun ei nyt passaa jäädä peltiporukan kynsiin. Hopeen kynsiin mä voisin jäädä, mut mun pitää saada ensiks pelle pois kuvioista.

Mä lähen juokseen toiseen suuntaan, ostarin läpi. Mä aattelen, että mun täytyy saada ensin vedettyä pelle kauemmas siitä mun kuvasta. Pelle ja Hopee juoksee mun kannoilla, mut ei ne mua kiinni saa, ei vielä. Mä koukkaan syrjemmälle ja sit käännyn sivukujille.

Siellä näkyy Karri ja Teltsu, niillä on joku juttu menos. Ja Stilsukin näyttää istuvan

niiden kans. Mul ei oo nyt kuitenkaan aikaa mennä jutteleen niille, vaan mä aattelen, et pelle vois täs hyvin tippuu kyydistä just niiden takia. Mä jatkan juoksemista ja sit mä kierrän takaisin, ku mun täytyy saada Hopee mun perään.

Kun mä tuun uudestaan sinne, niin mä nään jotain, jota en ois uskonu ikinä sattuvan. Siis se pelle hyppää Karrin kyytiin Stilsun viereen, se on jotain ihan ihmeellistä. Ja ne nauraa, pelle taputtaa Stilsua selkään ja sit mä vasta hokaan, että Stilsuhan on ajeltu kylmäks. Karri ja Teltsu, ne on jumaliste loikannu konejengin kelkkaan!

Mut mä en ehdi nyt aatella sitä sen enempiä, mä tajuun et Hopee ei oo niitten mukana, joten sen täytyy olla mun perässä. Ja niin se onki, mä väistän aivan viime tingassa sen veitsen. Mä lähen juokseen sitä karkuun, sinne mun kuvalle. Se tulee peräs, tinakengät vaan kilisee asvaltilla kun se viilettää ku tuulispää. Mä huohotan ja mua alkaa pelottaa, et se saa mut kiinni ennenku mä ehin perille.

Mut mä puristan kaiken irti ja mä pääsen niille paloportaille. Kiskon itteeni kaikin voimin niitä ylös ja se on ihan kannoilla sen keklunsa kans. Mä en uskalla katsoo taakseni, mut mä tiedän, et sen hopeasilmät tuikkii kilpaa tähtien kans.

Mä pääsen ylös ja käännyn. Liiketunnistin sytyttää halogeenin siihen mun pään päälle ja Hopee veitsineen kimaltelee mun edessä. Mun takana on se mun kuva. Siinä on mä ja siinä on Hopee ja me halataan toisia ja pussataan, ja siinä taustalla on iso punainen sydän. Mä huohotan ja tuijotan Hopeeta, joka on pysähtyny tasanteelle, veitsi kädessään ja se katsoo sitä mun kuvaa.

Sit se nauraa tai jotain, se survaisee sen veitsen mun rintaan ja iskee mut vasten seinää. Mä tahrin kuvani mun omalla verellä. "Etsä tajuu?!" mä yritän sanoo sille, mut mun suusta pääsee vaan sellasta raakkumista. Se upottaa veitsensä syvälle mun lihaan ja se sattuu ihan vitusti. Mä putoan kontalleen ja sit mä tajuun, et se tajuu. Tosi rakkaus tekee tosi kipeetä.

Mixu Lauronen

Sielun veljet

Sielu muisti päivän, jona Tieto ja Taito syntyivät. Äiti meni ulos vatsa pyöreänä, ja tuli seuraavana päivänä kotiin kahden vauvan kanssa. Tiedolla oli ohut, vaalea tukka, mutta Taito oli kalju. Molemmat pitivät kovaa meteliä. Isä sanoi, että he olivat kovasti äidin näköisiä ja äiti, että he olivat kovasti isän näköisiä. Sielusta he näyttivät vauvoilta.

Jo lapsena Tieto ja Taito erosivat toisistaan. Siinä missä Tieto luki kirjoja, harrasti Taito kaikenlaista rakentelua. Erilaisuudesta huolimatta Tieto ja Taito viihtyivät yhdessä. Tieto keksi aina uusia kepposia, ja Taito toteutti ne. Molemmat joutuivat jatkuvasti vaikeuksiin, mutta se ei tahtia haitannut. Kotikylä tottui odottamaan joka päivä jotain uutta.

Teini-iässä Tieto ja Taito keskittyivät keksimiseen, kun muut heidän luokkatovereistaan ryyppäsivät ja seurustelivat. Siinä vaiheessa Sielu huolestui veljistään. He vain oleskelivat sisällä talossa tai isän verstaassa tekemässä omiaan. Hienoja ja ainutlaatuisia heidän tekeleensä olivat, ei siinä mitään. Mutta ei moinen käytös teineille sopinut.

Lukion Tieto ja Taito selvittivät kaikesta huolimatta erinomaisin arvosanoin. Kumpikin lähti opiskelemaan, mutta eri tahoille. Tieto lähti lukemaan teoreettista filosofiaa ja Taito atk-insinööriksi. Heidän opiskelumenestyksensä romahti. Sielu järjesti veljesten tapaamisia mahdollisimman usein, koska se näytti parantavan molempien arvosanoja ainakin tilapäisesti.

Tieto ja Taito valmistuivat samana päivänä, ja saivat viikon päästä töitä samalta paikkakunnalta. Heidän tapaamisensa lisääntyivät, ja molemmilla meni hyvin. Sielu pisti kuitenkin merkille sen, ettei kumpikaan tuntunut seurustelevan, ei naisen eikä miehen kanssa. He tekivät tiedettä.

Kumpikaan ei käynyt juhlimassa, elokuvissa, urheilukilpailussa – ei missään. Heidät löysi aina toisen kotoa puuhailemassa jotakin epämääräistä. Lopulta veljekset muuttivat yhteen.

Jonkin aikaa Sielu vieraili veljiensä luona säännöllisesti raahatakseen nämä ulos kotoaan, mutta sitten hän löysi elämänsä rakkauden ja muutti Ruotsiin. Vierailut jäivät. Niinpä Tieto ja Taito voivat keskittyä keksimiseen ilman ulkopuolisia ärsykeitä. Heidän

kotipajastaan suoltui mitä ihmeellisimpiä hilavitkuttimia, ja rahaa alkoi virrata sisään. Pian Tieto ja Taito olivat rikkaita miehiä.

Sitten Tieto teki elämänsä keksinnön. Hän kehitti teorian, jonka nimeksi suureksi totuusteoriaksi, STT:ksi. Sen avulla pystyi todistamaan mitä vain, oli se kuinka tieteen vastaista tahansa. Koska kaikki voitiin näin osoittaa todeksi, koittivat insinööreille kissanpäivät. Tiede edistyi jättiharppauksin.

Suurimman sovelluksen keksi kuitenkin Taito. Hän käytti STT:aa hyväkseen todistaakseen, ettei valonnopeus olekaan absoluuttinen, ja tuli näin kehittäneeksi aikakoneen. Samalla hän osoitti, miten aikaparadokseilta vältyttiin. Aikamatkailusta tulikin pian varsinainen trendi. Veljesten kassavirta kiihtyi kiihtymistään.

Etäisyydestä huolimatta Sielu kävi veljiensä vuonna kaksi kertaa vuodessa, kevät- ja syyspäivätasauksena. Veljet luonnollisestikin maksoivat matkat. Se oli Sielusta varsin mukavaa, koska hän oli muuttanut miehensä työn perässä Uuteen-Seelantiin. Sielu näki, miten veljesten suhtautuminen maailmaan oli muuttumassa uteliaisuudesta ylenkatseeksi, muttei sanonut asiasta mitään. Jälkeenpäin hän katui sitä syvästi.

Sitten alkoivat ensimmäiset riidat. Tieto syytti Taitoa rahojen haalimisesta, ja Taito Tietoa tietojen pimittämisestä. Kului pari vuotta, eikä heidän pajaltaan ollut lähtenyt mitään uutta. Heistä puhuttiinkin jo laskevina tähtinä. Sielu vietti veljiensä luona kokonaisen kuukauden paikatakseen heidän välejänsä, mutta turhaan. Tiedon ja Taidon välille oli laskeutunut näkymätön muuri.

Riidat syvenivät, ja lopulta Taito jätti Tiedon ja muutti omaan asuntoon. He eivät sen jälkeen enää puhuneet toisilleen Sielun yrityksistä huolimatta. Jopa äidin hautajaisissa Tieto ja Taito pysyivät eri puolella huonetta. Kaikki näkivät, miten heidän välinsä olivat tulehtuneet märkiväksi haavaksi asti.

Sitten tuli viimeinen pisara. Taito julkisti oman teorian, joka käytti hyväkseen STT:n hienoimpia puolia. Negaatioteoria, NT, perustui siihen ajatukseen, että STT:lla pystyi myös ei-todistamaan. Niinpä Taito tuhosi Tiedon suurimman työn todistamalla STT:n toimimattomaksi teoriaa itseään käyttäen.

Kun Taidon tulokset julkaistiin, lakkasivat kaikki STT:aan perustuvat laitteet toimimasta. Maailma vajosi kaaokseen, sillä niitä oli paljon. Tuhansittain ihmisiä jäi loukkuun menneisyyteen tai tulevaisuuteen, lentolaitteita putoili taivaalta, tiedonvälitys tökki ja niin edelleen. Taitoa rukoiltiin ja lahjottiin ei-todistamaan ei-todistuksensa, mutta

turhaan. Myös muut yrittivät sitä kumota, mutta kukaan ei ymmärtänyt teoriaa täydellisesti. Niinpä yritykset oli tuomittu epäonnistumaan.

Tieto vetäytyi työpajaan ja tuli sieltä viikon päästä takaisin esittelemään uuden laitteensa, antiaikakoneen. Antiaikamatkailu perustui itämaiseen filosofiaan ja tapahtui siten, että taaksepäin mentäessä kuljettiinkin eteenpäin niin kauan, että tultiin ajan toisesta päästä ulos ja toisesta sisään, ja päinvastoin. Tätä negaatioteoria ei ollut kieltänyt. Tieto ei kuitenkaan paljastanut enempää laitteen toiminnasta, vaan hyppäsi siihen ja katosi ikiajoiksi. Koskaan ei saatu tietää, toimiko laite todella.

Tiedon katoamisen jälkeen Taito menetti luomiskykynsä, ja hänestä tuli katkera erakko. Sielu vieraili Taidon luona kerran vuodessa niin kauan kuin tämä eli. Taito ei puhunut sanallakaan veljestään, eikä Sielu saanut koskaan tietää, oliko hän antanut tälle anteeksi vai ei.

Tuomas Saloranta

Liisa Joutomaalla

Liisa oli aina erilainen kuin muut. Kaikki piti sitä outona, koska se ajatteli liikaa. Useimmat täällä kylässä ei ajattele paljon muuta kuin että saako tänään ruokaa ja onko huomenna aamulla vielä hengissä, ne kellä menee paremmin voi miettiä seuraavaa känniä tai panoa tai haaveilla jostain kivasta roinasta, mitä kulkukauppiat on kaivaneet Joutomaalta kaupunkien raunioista. Mutta Liisalle semmoinen ei riittänyt. Siitä näki jo nuorena, että se halusi päästä elämässä eteenpäin.

Harmi vaan että kylästä pääsi pois tasan kahdella tavalla, pojat liittymällä Joutomaan prätkäjengeihin ja tytöt rupeamalla jengiläisten huoriksi. Kummallakaan tavalla ei yleensä elänyt hirveän pitkään. Kylässä ei ollut autoja tai prätkiä, ja jos Joutomaalle lähti kävellen, loppui ruoka kauan ennen kuin tuli mitään asutusta vastaan, jos nyt villikoirat tai jengiläiset ei ehtineet ensin apajille. Joku oli joskus kuulemma karannut kauppiaiden mukana, mutta harvoin nekään ketään otti riesakseen.

Me täällä kylässä eletään sillä, että viljellään maata ja nostetaan vanhasta porakaivosta vettä. Se mikä jää omasta tarpeesta yli, tislataan pontikaksi. Ponulla saadaan lähimmät prätkäjengit lahjottua niin että ne pitää kauempaa tulevat ryöstelijät kurissa eikä itsekään tule kylään ryöstelemään. Jos on hyvä vuosi, saadaan sen verran ylimääräistä että sen voi vaihtaa kauppiaiden kanssa johonkin. Jos on huono vuosi, joko ei käydä kauppa tai sitten heikommat näkee nälkää, yleensä toi jälkimmäinen. Liisakin painoi duunia pellolla, mutta se oli päättänyt että kun se täyttäisi kuustoista, se lähtisi.

Ja niin se tekikin. Kylään tuli kerran yksinäinen prätkähemmo. Niitä kävi aina välillä, ne söi ja veti kännit ja ehkä iski jonkun muijan ja jatkoi sitten taas minne ikinä olikaan menossa. Tää kundi oli aika erikoinen, se näytti samanlaiselta harmaalta tyybiltä kuin ne muutkin mutta kun se meni krouviin ja pudisteli tomut päältään, sillä olikin ihan valkoiset kuteet. Se oli vähän hajamielinen, katseli koko ajan digitaalikelloaan vaikka krouvinpitäjä oli nähnyt että rikkihän se oli.

Liisa näki kun kundi tuli ulos krouvista, ja meni juttelemaan sen kanssa. Mä en tiedä mitä ne sopi, tarjosiko Liisa sille jotain tavaraa mitä oli jemmannot vai ihan vaan omaa tavaraansa, mutta seuraavana aamuna, kun kundi lähti taas ajamaan pois, Liisa istui tarakalla eikä sitä sen jälkeen nähty kylässä pitkään aikaan.

Ne ajoi päiväkaudet vanhaa valtatietä. Kundi ei ollut mitenkään skarpin tuntuinen, silloin kun se ei ajanut se vaan katteli kelloaan ja mumisi itsekseen, mutta se tiesi missä kannatti pysähtyä ja missä ei. Ne yöpyi maatalojen raunioissa tai hylätyillä huoltoasemilla. Pari kertaa prätäkajengi ajoi niiden ohi, mutta jengiläiset vaan moikkasi, Joutomaan prätäkakundit tuntee aina toisensa eikä tällä sit ollut riitaa kenenkään kanssa. Ei ne edes Liisan kanssa hässineet vaikka nukkui saman peiton alla joka yö, kundi oli jotenkin liian pihalla että olisi edes ajatellut semmoista.

Yhtenä aamuna Liisa heräsi prätäkän ääneen, ja kun se juoksi tielle, kundia ei näkynyt enää missään, pölypilvi vaan jossain horisontissa. Se oli jättänyt vähän ruokaa ja vettä ja huovan Liisan päälle, tosin voi olla että se oli vaan unohtanut ne. Liisa keräsi kampeet ja lähti kävelemään tietä pitkin.

Se käveli pari päivää, maisemat oli tosi ankeat, hiekkaa ja joku kuiva heinätupas tai puunranka, tosi harvassa taloja ja nekin suurin osa palaneita tai muuten vaan matalana. Välillä oli risteyksiä ja tienviitat osotti mihin lie, mutta ei Liisa osannut lukea, ei täällä kylässä kovin moni osaa, ja tuskin ne paikat olisi enää teitten päästä löytyneet. Ketään ei pahemmin tullut vastaan, ja Liisa tajusi että parempi niin. Joskus se kuuli prätäkän tai auton äänen, mutta silloin se meni pois tieltä ja piiloon ja odotti, että äännet meni ohi.

Kolmantena yönä se näki valoa horisontissa. Seuraavana aamuna se huomasi leirin, minkä lähellä oli iso järvi ja rannassa taloja, mutta porukka ei asunut taloissa vaan oli viritellyt teltoja ja katoksia jonkun matkan päähän. Järveltä talojen ohi oli rakennettu ihme viritelmä, telineitä ja putkia ja kouruja ja puksuttava generaattori joka pyöritti pumppua vähän niin kuin kylän kastelusteemeissä, ja sen systeemin ympärillä suurin osa jengistä pyöri. Leirin yläpuolella liehui lippu, missä oli valkoisella pohjalla punainen sydän.

Liisa katteli niitä piilosta vähän aikaa, osalla porukasta oli aseet mutta ei ne näyttäneet tekevän mitään vaarallista. Ja kun Liisalla ei ollut ruokaa eikä vettä niin ei sen muukaan auttanut kuin mennä kattomaan mikä leiri se oikein oli. Asetyydit oli ihan ok, ne antoi Liisan syödä ja juoda ja se sai levittää peittonsa yhden katoksen alle. Ei sille puhuttu paljoa vielä silloin. Kun tuli pimeä, Liisa tajusi että valo minkä se oli nähnyt tuli järvestä. Se hohti pimeässä tosi kauas, ja talot siinä rannassa oikein kylpi valossa.

Aamulla yks asemies tuli sanomaan Liisalle että se sai asua leirissä, mutta vastineeksi piti tehdä työtä. Sen piti mennä pumppuviritelmän luo ja kerätä putkista tulevaa järvivettä säiliöihin, vesi meni jollekin hullulle porukalle joka tarvitsi sitä johonkin. Ne antoi Liisalle

haalarin missä oli huppu ja kaikki, ja sanoi että se suojasi myrkyiltä mitä vedessä oli. Leirissä oli muutakin jengiä, jotka oli pistetty tekemään samaa hommaa, mutta ne näytti kaikki kärsiviltä ja jotkut oli tosi sairaita eikä enää päässeet liikkeelle. Pakolla ne kai siihen hommaan oli laitettu, ja Liisallekin puhuttiin vähän siihen sävyyn että se oli tarjous mistä ei voi kieltäytyä.

Liisa teki sitä hommaa jonkun aikaa. Pumppusysteemin lähellä oli vittumaista olla, oli tosi kuuma ja ilma jotenkin kutitti, ei haalari edes paljoa auttanut. Ruokakin oli paskaa ja vesi likaista, ne porasi sen jostain kauempaa ylös, järvivettä kukaan ei edes koittanut juoda. Liisa päätti, ettei tekisi sitä hommaa pitkään, ei se sen takia ollut kylästä lähtenyt että pääsis vielä paskamaisempaan duuniin.

Leirin asemiehillä oli vanha radio mitä ne välillä kuunteli, yleensä sieltä tuli vaan rätinää ja välillä ne sai kiinni lähetyksen, jossa joku sotilas antoi ohjeita siviileille mutta se toisteli koko ajan yhtä ja samaa ja Liisakin tajusi että se oli varmaan nauhoitus. Mutta tuli sieltä muutakin, välillä joku tyyppi soitti musiikkia ja puhui väliin, kertoi vitsejä ja semmoista. Liisa tajusi sen puheista että se oli jossain isossa kaupungissa, ja päätti että sinne oli päästävä, siellä oli varmasti parempi meininki.

Se mietti pakoa monta yötä, leirissä oli muutama auto ja ympärillä silmänkantamattomiin tasamaata ja Liisa tajusi että jos se lähtisi Joutomaalle, se haettaisiin äkkiä takaisin. Mutta rannan puolta leiristä ei hirveesti vahdittu, järven lähelle ei kukaan halunnut ikinä mennä. Liisa alkoi jemmata ruokaa ja vettä sen minkä pystyi, ja yhtenä aamuna se lähti, odotti semmoisen hetken ettei ollut enää pimeä eikä järvi loistanut mutta kumminkaan työt ei olleet vielä alkaneet.

Se pääsi aika helpolla talojen väliin, ei kukaan heti edes huomannut. Kyllä leirissä sitten meteli nousi ja autot lähti liikkeelle, mutta eihän ne kylään tajunneet tulla. Liisa käveli sen verran kauemmas ettei leiriltä näkynyt suoraan, ja alkoi tutkia taloja että löytäisi mestan missä voisi piileskellä vähän aikaa. Jossain taloista oli luurankoja, ne makasi sängyissä tai istui nojatuoleissa ja jotkut oli vaan lattialla. Joku sinne oli iskenyt tosi nopeasti mutta varmaan jo pitkän aikaa sitten. Yhdessä talossa Liisa löysi lattiasta luukun mikä oli vanhan räsymaton alla. Siellä oli asukkaiden oma pommisuoja, paljon purkkiruokaa ja vesikanistereita ja muuta tavaraa, jotkut oli tehneet jemman mutta ei itse olleet ehtineet mennä sinne.

Liisa asui pommisuojaissa jonkun aikaa, söi ja joi ja nukkui ja keräsi voimia. Siellä oli työkaluja ja kaikkea pikkutavaraa ja kirjojakin siellä oli, Liisa selaili niistä kuvia, ja

muutaman viinaputelin ja tupakka-askejakin se löysi. Pommisuojassa ei tarvinnut haalaria, Liisa löysi generaattorin ja sai sen päälle ja sitten alkoi toimia tuuletus ja valotkin, mutta se tajusi ettei sinne loputtomiin voinut jäädä. Ja olihan siellä aika tylsää loppujen lopuksi. Se keräsi ruokaa ja juomaa ja tavaroita minkä pystyi, sulloi ne isoon reppuun mikä oli jossain nurkassa, ja lähti taas ulos.

Se kiersi järvenrannan kautta sen verran pitkälle ettei leiriä näkynyt, siellä oli tosi kuuma ja painostava ilma ja iho kutisi vielä pitkän aikaa kun Liisa oli jo päässyt järvestä kauas. Nyt sillä oli varusteita sen verran, että se pärjäsi jonkun aikaa, mutta ei se oikein tiennyt vieläkään mihin oli menossa. Se alkoi katsella että miten pääsis takaisin tielle, kun se näki jonkun rääsyläisporukan, ne ei olleet samaa jengiä kuin leirissä ja näytti olevan menossakin ihan eri suuntaan. Ne kilisteli kelloja ja laulaa hoilotti, Liisa mietti että ne oli varmaan hulluja mutta ei ne näyttäneet kovin vaarallisilta.

Eikä ne olleetkaan, ne vaan pyysi Liisaa mukaansa. Ne oli kuulemma pyhiinvaelluksella, jotain ne höpisi ohjuksista ja mistä lie Jumalan äänestä, ei Liisa siitä paljon tajunnut eikä välittänytäkään. Se lähti niiden mukaan, niillä oli ruokaa ja isossa porukassa oli kumminkin paremmassa turvassa. Muutama tyyppi vähän tiesi minne oli menossa, ja ne löysi leirejä ja kyliä missä oli turvallista pysähtyä ja sai lisää ruokaa. Liisa oppi käymään kauppa sen kamoilla aika hyvin, se oli fiksu likka eikä mitenkään hullumman näköinen. Kerran joku jätkä koitti lähennellä sitä, mutta se potkaisi jätkää kasseille. Ei se ihan turha tyttö ollut, ja muut tyypit vaan nauroi eikä jätkä kehdannut yrittää enempää väkisin.

Jossain kylissä oli radioita ja niistäkin kuunneltiin tyyppiä joka soitti musaa ja heitti läppää, ja Liisa koitti kysellä missä se oli mutta ei kukaan oikein tiennyt. Joku krouvinpitäjä näytti Liisalle kartasta että missä oli ennen ollut lähin kaupunki, se sanoi prätkäkundeilta kuulleen että radiolähetykset tuli sieltä, mutta siellä oli kuulemma täys rähinä päällä. Kaupunkia hallitsi jotkut hullut jotka väitti olevansa Kuningas ja Kuningatar ja sitten siellä oli jotain mitä sanottiin mutanteiksi ja ne oli kuulemma tosi häijyä porukkaa, ne oli sodassa Kuninkaan ja Kuningattaren kanssa ja söi ihmisiä ja teki kaikkea muuta paskamaista.

Pyhiinvaeltajat oli menossa vähän väärään suuntaan jos kaupunkiin halusi päästä, mutta Liisa aatteli kuitenkin katsoa että mitä ne meinasi. Ne kulki pitkän aikaa ja tuli lopulta vuoristoon, ja siellä oli vanha sotilastukikohta ja ohjussiilo, tai niin porukan järkimiehet kertoi. Lähistöllä oli leiri, missä kauppiaat myi pieniä kivistä nakuteltuja

ohjuksia, ja niitä pyhiinvaeltajat osti ja antoi suunnilleen vaatteetkin pois päältänsä. Jollain kauppialla oli radio ja sieltä tuli sitä samaa nauhoitusta missä sotilas puhui, ja pyhiinvaeltajat kuunteli ihan muna pystyssä. Liisa koitti ehdottaa että kuunneltaisiin välillä sitä läpänheittäjätyyppiä, mutta kauppias vaan sanoi että ei käy, huonoa bisnestä, eikä tukikohdan lähellä kuulemma kuulunut muuta kuin se nauhoitus, se blokkasi kaikki muut lähetykset.

Liisa kyllästyi koko mestaan aika pian, ei siellä oikein voinut tehdä mitään fiksumaa. Sitten se huomasi, että yks univormutyypin seisojia muutaman asemiehen kanssa tukikohdan portilla ja pyhiinvaeltajat antoi sille arvotavaroita ja sen jälkeen asemiehet vei ne tukikohtaan sisään. Liisa meni juttelemaan univormutyypin kanssa ja tinkasi aikansa, ja lopulta se suostui päästämään Liisan sisään viimeisiä röökiaskeja vastaan.

Tukikohdassa istui vanha äijä millä oli hienompi univormu ja oikein koppalakki päässä ja pitkä harmaa parta, se oli tosi leppoisa ukko ja kai vähän iski silmänsä Liisaan. Muille pyhiinvaeltajille se vaan puhui jotain paskaa, mutta Liisan kanssa se jutteli heti ihan eri tavalla ja kysyi, että haluaisiko Liisa jäädä sen luo ja ettei niin nätin tytön ollut hyvä kuljeksia Joutomaalla. Liisa vähän epäili ensin, mutta niin vanha gubbe ei tuntunut kovin vaaralliselta.

Liisa asui sen luona jonkun aikaa, se antoi Liisalle oman punkan ja ne jutteli mukavia ja äijä opetti Liisan lukemaan ja kirjoittamaan kun tajusi ettei se osaa. Ne luki yhdessä Liisan kirjoja mitä se ei ollut vielä vaihtanut pois ja äijä antoi Liisalle pari uuttakin. Sillä oli hyvät ruoat ja aina viskiä ja sikareita, toiset univormutyypit toi sille parhaat palat mitä pyhiinvaeltajat oli antaneet, ja se opetti Liisan juomaan viskiä ja polttamaan sikaria. Ei se ikinä kähminyt tai mitään, se sanoi olevansa upseeri ja herrasmies mutta kai se oli vaan liian vanha.

Se selitti, että ne pyöritti radiolähetystä koska jotkut hullut oli perustaneet uskonnon ja kuvitteli että Jumala puhui niille radiosta ja ne vaelsi ties mistä sinne tukikohtaan, äijä sitten maksua vastaan puhui niille fiksuja ja sillä lailla sai ruokaa ja ammuksia ja bensaa ja kaikkea muuta hyödyllistä. Niillä oli tukikohdassa ydinohjuksiakin, äijä ainakin väitti että ne toimi yhä ja opetti kerran viskipäissään Liisalle numerosarjan millä ne voisi pamauttaa, mutta ei Liisa sitä ikinä koittanut.

Äijän kanssa oli ihan mukavaa, se kertoili suuresta sodasta ja ydintuhosta ja jännistä paikoista missä oli käynyt. Sillä oli oma radiokin, mistä pystyi kuuntelemaan sitä läpänheittäjää, ja Liisa muisti taas että halusi päästä kaupunkiin. Se puhui siitä äijälle, ja

äijä tuli tosi surulliseksi mutta sanoi että jos Liisa halusi lähteä niin ei se estäisi, ymmärsihän se ettei nuori mimmi jaksanut vanhan gubben juttuja kuunnella loputtomiin.

Yhtenä aamuna ne hyvästeli, ukolla oli tippa linssissä kun se pyysi yhden univormutyypin viemään Liisan valtatie varteen. Sen pitemmälle sotilaat ei suostuneet menemään, ne ei olleet Kuninkaan ja Kuningattaren kanssa oikein väleissä, mutta sitä tietä kuulemma ajoi kuninkaallisia autoja aina välillä ja niissä Liisa voisi liftata perille. Äijä tosin varoitti että Kunigatar oli tosi häijy akka ja sitä kannatti varoa.

Liisa venaili valtatie laidalla aikansa, se oli saanut taas ruokaa ja vettä joksikin aikaa, ja toisena päivänä tietä pitkin tuli pitkä letka kuorma-autoja. Niiden nokassa liehui samat valkoiset liput missä oli punainen sydän ja kyydissä oli samoja vesisäiliöitä mitä Liisakin oli täyttänyt, mutta autot oli erilaisia kuin mitä se leirissä oli nähnyt eikä sitä varmaan kukaan muistanut enää muutenkaan.

Se heilutti kättä tienlaidassa ja autot pysähtyi, kuskit oli ensin vähän epäluuloisia mutta ei siellä avomaalla oikein olis voinut mitään väijytystäkään tehdä ja Liisalla oli äijän antama viskipullo millä se lahjoi yhden kuskin viemään sen kaupunkiin. Matka oli aika rauhallinen, autoissa oli aseistetut vartijat ja sydänlippu tais olla vielä tärkeämpi kun prätkäjengitkin kiersi ne kaukaa.

Lähempänä kaupunkia alkoi tiellä olla ruosteisia autonraatoja, ne oli kalvettu rankoa myöten ja kaikki hyödyllinen viety jo aikaa sitten. Kuski sanoi, että kuninkaalliset ritarit oli tehneet haarniskansa autonromuista joskus kauan sitten, suojaamaan taistelussa mutantteja vastaan. Liisa kyseli mutanteista mutta ei kuski halunnut niistä puhua.

Liisa pääsi kyllä näkemään mutantit aika pian. Autoletka tuli kaupunkiin illansuussa, siellä oli silmäkantamattomiin tosi korkeita taloja ja niiden välissä lisää autonromuja ja muuta roinaa, kivikasoja ja metalliryönää, ja suurin osa taloistakin oli romahtaneet ainakin joltain puolelta ja ikkunat oli vaan tyhjiä mustia reikiä seinissä.

Siellä oli tosi aavemainen fiilis, kuski oli levoton ja yhtäkkiä yhdessä ikkunassa leimahti ja sieltä lensi ohjus mikä iski yhteen autoon ja se meni ihan paskaksi. Saman tien talojen raunioista juoksi isoja rumia otuksia, tosi muhkuraisia ja täynnä paiseita, ja niillä oli isot pyssyt millä ne alkoi ampua autoja kohti. Vartijat ampui autojen lavoilta takaisin, mutta mutantteja oli liikaa ja ne kesti osumaa tosi hyvin. Kuski yritti ajaa karkuun mutta sen renkaat oli ammuttu paskaksi, ja kun se tajusi sen, se otti pistoolin ja ampui itseään päähän.

Mutantit kiskoi Liisan ulos ohjaamosta ja kuskin ruumiin kanssa ja mölisi ja murisi ja riepotti Liisaa ympäriinsä ja repi kuskin ruumiin palasiksi ja alkoi sulloa palasia suuhunsa, huonosti siinä olis käynyt aika pian Liisallekin mutta sitten jostain tuli lisää autoja ja niissä oli peltipukuisia äijiä vielä isompien pyssyjen kanssa ja sydäntunnukset rinnassa. Siitä tuli ihan hirveä sekasorto, ammuttiin ja huudettiin ja välillä räjähteli. Mutantit heitti Liisan maahan ja se pääsi ryömimään auton alle suojaan.

Sitten kun rytinä lakkasi, peltipukuiset äijät löysi Liisan sieltä auton alta. Mutantit oli palasina pitkin katua ja talojen seiniä ja varmaan muutama oli juossut karkuunkin, ja peltipukuiset äijät selitti olevansa kuninkaallisia ritareita ja kysyi mitä Liisa oli tehnyt niiden kuormurissa. Liisa koitti selittää etsivänsä tyyppiä, joka teki radiolähetystä, mutta ei ritarit edes kuunnelleet vaan sanoi vievänsä sen Kuninkaan ja Kuningattaren luo.

Keskellä kaupunkia oli iso talo minkä katto oli jonkunnäköinen kupoli, tosin se oli romahtanut puoliksi sisään. Ovelle johti isot portaat ja niiden ympärille oli isketty kepin nokkaan irtopäitä, osa oli mutanttien ja osa ihmisten. Liisa vietiin sisään ja käytäviä pitkin suureen saliin missä oli paljon palamaan sytytettyjä roskapönttöjä ja lisää päitä kepin nenässä ja paljon ritareita siellä pyöri kanssa, ja vastapäisellä seinustalla oli kaks isoa valtaistuinta. Niillä istui mies ja nainen, mies oli plösö ja vähän uuvelon näköinen ja nainen taas pieni kuivakka kääkkä, ja niillä oli romuraudasta tehdyt kruunut päässä ja kepukat kädessä, mitkä lie valtikat oli olevinaan. Niiden vieressä seiso pari ritaria, joilla ei ollut pyssyjä vaan ihan vitunmoiset kirveet.

Nainen nousi tuoilta ja heilutti kepukkaansa ja sanoi olevansa Kuningatar vaikka kyllähän Liisa sen oli jo tajunnut. Se julisti että Liisa oli sabotoinut kuljetuksen joka oli ollut tuomassa kuninkaallista pyhää vettä, jotenkin se käänsi sen niin että Liisa oli järjestänyt mutanttien väijytyksen ja siltä pitäisi katkaista pää. Kuningas ei puhunut mitään vaan oli ja möllötti ja antoi akkansa riehua.

Liisaa vietiin pölkylle ja toinen ritari kirveen kanssa katteli jo hyvää paikkaa lyödä kaulaan, mutta sitten saliin tuli joku häiskä joka keskeytti koko touhun. Sillä oli silinteri päässä ja pitkä takki ja ihmeelliset lasit silmillä ja pitkät hapsottavat hiukset, ja se puhui koko ajan ja Liisa tajusi, että se oli sama tyyppi joka heitti läppää radiossa. Se oli oikein kunnan moottoriturpa, Liisa ei tajunnut sen puheista puoliakaan kun oli niin paniikissa siinä kirveen alla, mutta jotenkin se sai Kuningattaren puhuttua ympäri ja Liisan mukaansa.

Se vei Liisan ulos salista ja koko talosta ja läpi kaupungin ja puhui koko ajan, heitti

vaan läppää ja Liisaa alkoi naurattaa ja se tajusi olevansa pihkassa. Vähän Liisaa pelotti että mitä jos ritarit lähtisi perään tai jos mutantit hyökkäisi, mutta häiskä sanoi vaan että ei sen kimppuun kukaan kävisi koska kaikki tykkäsi kuunnella sen radio-ohjelmaa, mutantit kanssa.

Ne meni korkeaan taloon minkä katolla oli antenni, siellä oli omituisia laitteita jotka piipitti ja raksutti ja häiskä sanoi, että sieltä se lähetti radio-ohjelmaa. Toisessa huoneessa lattiat oli täynnä mattoja ja tyynyjä ja siellä paloi kynttilöitä ja suitsukkeita ja hörhön näköiset tyytit poltti piippua, oli siellä naisiakin mutta ei ne välittäneet Liisasta sen kummemmin. Häiskä otti piipun ja poltteli sitä ja antoi Liisallekin, ja kohta Liisa näki ihan ihmeellisiä juttuja. Sen se kumminkin tajusi, että häiskä vei sen pienempään huoneeseen missä oli sänky ja riisui niiden vaatteet.

Liisa menetti neitsyytensä sinä yönä, ja ne hässi monta kertaa sen jälkeenkin, häiskällä oli muitakin naisia mutta Liisan kanssa se hengaili eniten ja antoi sen joskus tulla mukaan tekemään ohjelmaakin. Se selitti ihan outoja juttuja, että Kuningaan ja Kuningattaren ritarit joi pimeässä loistavaa järvivettä kun siitä muka sai yliluonnollisia voimia taisteluun mutantteja vastaan, mutta tosiasiaassa se vaikutti niin että ritarien lapsista saattoi tulla mutantteja ja sitä kautta mutantteja tuli koko ajan lisää. Liisa ihmetteli, miksei häiskä paljastanut koko juttua radiossa, mutta häiskä vaan nauroi ja sanoi että heittihän se siitä vitsiä välillä, mutta ei kai ketään kiinnostanut kun niin oli aina tehty ja myrkkyyvettä juotu ja Kuningatar hakkautti päät irti kaikilta jotka yritti sanoa vastaan. Eikä häiskäkään koko homma haitannut, se sanoi että saatiinpahan kaupunkiin enemmän äksöniä.

Liisa oli häiskän luona pitkän aikaa ja ne poltti piippua ja bailasi ja teki radio-ohjelmaa, välillä tuli tietysti uusia naisia ja Liisakin sekoili muiden hörhöjen kanssa. Jossain vaiheessa se kumminkin tajusi että oli raskaana, ja sen äidinvaistot heräsi ja se sanoi haluavansa takaisin kylään mistä oli tullutkin, kyllähän se tajusi ettei häiskän luona ollut lapselle oikein hyvä paikka kasvaa. Häiskä ei hirveästi välittänyt, sanoi vaan että okei, mikäs siinä, se tunsu kaverin joka hoitaisi asian. Ja sama valkopukuinen prätkäkundi ilmestyi sinne, vilkuili kelloaan ja sanoi että kai se ehtisi Liisan heittää takaisin mutta sitten sen pitäisi taas mennä.

Niin päättyi Liisan seikkailut Joutomaalla, se palasi kylään ja synnytti aikanaan lapsen. Se diilasi joltain kauppiaalta kynän ja paperia ja kirjoitti ylös kaiken mitä oli nähnyt ja luki sitä tarinaa lapselleen ja opetti senkin lukemaan, että se voisi aikanaan

kertoa stooria eteenpäin omille lapsilleen ja muillekin jotka jaksaisi kuunnella. Ja se eli elämänsä onnellisena loppuun asti ja kertoi tarinoita reissustaan, eikä kyläläiset koskaan kyllästyneet kuuntelemaan.

Liisa oli mun mutsi. Mä olen kuunnellut sen juttuja koko pienen ikäni, ja kun Liisa kuoli, mäkin päätin että en mä tänne kylään loppuiäkseni jää. Kun mä pian täytän kuustoista, mä lähden seuraamaan mutsini jalanjalkia. Ehkä kylään taas tulee valkopukuinen prätkäkundi tai ehkä tapahtuu jotain muuta, mutta tavalla tai toisella mäkin lähden seikkailemaan Joutomaalle. Jos en muuten niin ainakin tapaamaan faijaa.

Tarja Sipiläinen

Vieraalla maalla

Mietin usein, miten minun olisi käynyt, ellei juuri Petrus olisi löytänyt minua. Nuorukainen oli vastikään aloittanut palveluksensa noviisina kaupungin luostarissa. Joka-aamuisella yrttienkeruumatkallaan hän saapui vuoriniitylle, jolla lojuin puolitiedottomana. Hänen avarakatseisuutensa auttoi minut alkuun oudossa ympäristössä.

Heräsin siihen, kun minua ravisteltiin voimallisesti. Kun avasin silmät, ylleni oli kumartunut hahmo, joka norjasta rakenteesta ja kasvojen karvattomuudesta päätellen oli urospuolinen nuorukainen. Äänensävyistä arvelin, että hän yritti kysyä jotain. En ymmärtänyt hänen sanojaan.

Nuorukainen tempaisi viitan hartioiltaan ja kietoi sen ympärilleni punehtunein kasvoin. Myöhemmin minulle selvisi, että täällä ihmiset peittävät kehonsa kankailla. Siihenkään en ollut tottunut.

Löytäjäni antoi minulle vettä leilistään ja auttoi minut seisaalleni. Jalkani olivat tunnottomat ja horjahtelin kävellessäni kuin kaisla tuudessa. Jouduimme lepäämään moneen otteeseen, ja matkamme kaupunkiin eteni hitaasti pitkin mutkittavia polkuja, alas vuoren rinnettä. Matkan aikana ymmärsin nuorukaisen puheista hänen nimensä. Sain kerrottua hänelle oman nimeni, vaikka ääneni olikin pelkkää rahinaa.

”Solis”, hän toisti. ”Solis Ab’Ovo.”

Kun päädyin tähän kaupunkiin, olin heikko eikä minulla ollut mitään. Petrus otti minut siipiensä suojaan. Hän sai apotin myöntämään minulle ensi hätään turvapaikan luostarista. Iltaisin, kun velvollisuudet oli suoritettu, hän auttoi etsimään sopivaa majapaikkaa kaupungista, opetti kieltä ja paikallisia tapoja. Ihmettelin hänen kärsivällisyyttään. Kertaakaan hän ei menettänyt malttiaan, vaikka tein toistuvasti virheitä.

Kielimuuri sortui päivä päivältä, pian se ei enää erottanut minua yhdyskunnan muista jäsenistä.

Muutakin oppimista oli paljon. Kaikki oli minulle uutta ja outoa: karu ilmasto, kaupunki korkeine rakennuksineen, kiireiset asukkaat. Alkujärkytys oli viedä minulta hengen. Olin kaukana heimostani, yksin. Petruksen apu oli kultaakin kalliimpaa.

Joka päivä törmäsin asioihin ja tilanteisiin, jotka saivat minut ihmetyksen valtaan. Jotkut asiat saivat minut järkyttymään pois tolaltani, toiset huvittumaan. Kauhistuini oivaltaessani, että nämä ihmiset tosiaankin syövät elollisia olentoja.

Kerran Petrusta etsiessäni löysin hänet keittiöstä. Oli hänen vuoronsa avustaa kokkeja ruuanlaitossa.

”Tule mukaan”, hän kehotti. Kävelimme karjasuojiiin ja lopulta suojan perukoilla sijaitsevaan verkkoaitaukseen.

Petrus otti seinältä kirveen, jonka terä häikäisi auringonpaisteessa. Nuorukainen nappasi orrella istuvan kanan vikkellä käsiinsä. Hän asetti pyristelevän linnun pölkylle ja heilautti kirvestä, ennen kuin ehdin huutaa ”ei”. Pyörriin.

Kesti vuosia, ennen kuin opin, mikä tässä yhteiskunnassa oli hyväksyttävää, mikä kiellettyä – tai ainakin jyrkästi paheksuttua. Kaikkea en ymmärrä vielääkään. Tunsin itseni nuorallatanssijaksi, jonka tasapaino horjuu, ja joka hetkenä minä hyvänsä syöksyy holtittomasti kohti maan kohtalokasta syleilyä.

Koin tässä kaupungissa kaikki vierastyöläisen vaikeudet. Mutta opin myös paljon. Kaiken aikaa kuitenkin kaipasin omiani: elämän antavaa valoa, yhteenkuuluvuuden tunnetta, jota en täältä löytänyt.

Vähitellen tajusin, että minun täytyi päästä toteuttamaan todellista luontoani. Ellei täydesti, kuten sen omieni keskellä ilmaisisin, niin jollakin tavalla. Haluni valaista riivasi minua.

Tapani mukaan kerroin tunnoistani Petrukselle.

”Miksi et alkaisi tehdä valaisimia muillekin?” Hän otti käteensä edellisellä viikolla hänelle syntymäpäivälahjaksi valmistamani pöytälamppun. ”Tämä on upeaa työtä. Olen varma, että kaupunkilaiset ovat valmiit maksamaan näistä, mitä vain pyydät.”

En oikein uskonut Petrusta, mutta päätin seuraavana päivänä tehdä kokeeksi muutaman erilaisen valaisimen. Kun ne olivat valmiit, vein ne kaupungin torille myyntiin. Ensimmäisenä päivänä myin ne kaikki ja sain kymmenkunta tilausta. Siitä alkoi lyhdyntekijän urani. Valmistin kaikenlaisia valaisimia: tallilyhtyjä, katulamppuja, kristallikruunuja.

Olin lähes onnellinen. Liikuin vapaana kaupungin kaduilla. Sain tavata ihmisiä, käydä ihailemassa kätteni jälkiä. Kun olin saanut valmiiksi ensimmäiset minulta tilatut lyhdyt, alkoi tilauksia tipahdella kiihtyvällä tahdilla.

En ollut nirso. Pitkien, hämäreiden syyspäivien valaiseminen ja sisäinen pakko saivat minut ottamaan vastaan jokaisen tarjotun työn. En tehnyt eroa kaupungin pahamaineisimpien kulmien, porttoloiden ja kapakoiden reunustamien kujien tai ruhtinaiden omistamien ylellisten palatsien valaisemisen välillä. Tärkeintä minulle oli vähentää elinvoimaani kuihduttavaa harmautta.

Eniten nautin joen suulle rakennetun majakan valaisemisesta. Tunsin yhteenkuuluvuutta tuntemattomilla merillä purjehtiviin merimiehiin. Sydämeni sykki rantakallioon murtuvien aaltojen tahdissa.

Tuntui hyvältä ohjata laivat miehistöineen turvallisesti satamaan suojiin. Minäkin olin matkannut etsimään tuntemattomia alueita tietämättä, minne tieni veisi, ja mitä eteeni tulisi.

Valmistamiini valaisimiin laitoin hippusen itseäni. Jokainen niistä oli ainutlaatuinen taideteos. Jokainen tekemäni lamppu sai minut voimaan hieman paremmin.

Syvällä sisimmässäni tiesin, etten kuulunut tänne. Maineeni kuitenkin kasvoi, työskentelin yötä päivää. Työstin kultaa, hopeaa, jalokiviä, kristalleja. Yhdistelin värejä, muotoja, materiaaleja. Jollakin tavalla nautin ihailusta, jota kaupunkilaisilta sain. Nautin myös tunteesta, että minut oli muukalaisena hyväksytty tähän yhteisöön. Olin kai hiukan turhamainen.

Tähän kaupunkiin tullessani olin heikko. Vahvistuin ajan myötä, ja tarve toteuttaa todellista luontoani voimistui edelleen. Valaisimien valmistaminen ei riittänyt. Tarvitsin enemmän. Paljon enemmän.

Tunne jyskytti mielessäni ensin heikkona taltan kilkkeenä. Vähitellen se voimistui vasaroinniksi, kunnes viimein kumisi moukarina sisimmässäni. Päivin, öin. Yritin pitkään tukahduttaa sen työtä tekemällä, koska pelkäsin. Pelkäsin, että oma väkeni minut löydettyään pitäisi minua luopiona. Karkurina, joka vapaaehtoisesti oli jättänyt oman kansansa. Kuinka paljon heitä ikävöin.

Olin kotka, jolta oli kiskottu siipien kärkisulat pois.

Hyökkäys yllätti minut. Olin viimeistelemässä monimutkaista luomusta, jossa yhdistyivät kirahvin pitkä kaula, suippo pää ja valtavat monihaaraiset sarvet. Kruunumaisten sarvien keskelle olin suunnitellut paikat kynttilöille. Koko komeus oli päällystetty pienen pienillä mosaiikkilaatoilla, jotka hehkuisivat sateenkaaren väreissä kynttilöiden loisteessa. Kurkottelin tikkaiden ylimmällä puolalla, kun kuulin kadulta metakkaa.

Ovi tempaistiin auki ja Lyhdyntekijöiden killan mestari ryntäsi sisään liuta kisällejä kannoillaan. Mies heristeli palavaa soihtua minua kohden.

”Sinä, muukalainen! Tulit joukkoomme, ja otimme sinut avosylin vastaan. Nyt viet lyhdyntekijöiltä ja kynttilänvalajilta leivän. Kaikki puhuvat vain Ab’Ovon ihmeellisistä valaisimista. Kukaan ei enää arvosta perinteistä ammattitaitoamme. Lapsemme näkevät pian nälkää. Vaadimme sinua poistumaan keskuudestamme. Nyt heti!”

Vanhimman parta tärisi raivosta hänen syytäessään minulle katkeria sanojaan. Kisällit hänen takanaan tuijottivat minua silmät ymyrkäisinä, kuin olisivat nähneet edessään itse hornankattilasta manatun pääpirun. Soihdun liekki hipoi vaarallisesti tikkaitani vanhimman hakiessa kädenliikkeillään lisäpontta sanomalleen.

Säikähdin. Ja aloin hehkua. Se alkoi pieninä valon pilkahduksina, jotka pyörteilivät ympärilläni kuin parvi tulikärpäsiä. Hehku voimistui sykähdellen ensin himmeämpänä, sitten yhä kirkkaampana. Hoipuini tikkaillani kuin nuotio myrskypuhurin kourissa, sokaisevan häikäisevänä valonpurkauksena.

Killan jäsenten uho sammui minun sytyttyäni täyteen loistooni. He suojasivat kauhistuneina silmiään ja pakenivat ihmisvyörynä kadulle.

Tunsin puhtainta riemua! Ensin pakahduttava hurmion aalto lähes hukutti minut, sitten nosti pilviin. Yhä ylemmäs, yhä lujempaa kiidin hehkuvan kotkan lailla. Voimani oli palautunut, ja tiesin, etten enää voisi enkä haluaisi pidätellä itseäni. Jäin odottamaan kaupunkilaisten seuraavaa siirtoa. Yhdessä hetkessä maineikas nimeni oli muuttunut kirosanaksi kaupunkilaisten huulille.

Seuraavana aamuna, kun auringon ensi säteet himmensivät hehkuni, väki saapui. He tulivat suurella joukolla kaupunginjohtaja etummaisena. Minut luovutettiin munkkien haltuun ja kuljetettiin vuorelle, luostarin muurien sisään. Nyt en mennyt sinne tavanomaiselle käynnilleni, tapaamaan Petrusta. Minut suljettiin huoneeseen. Ja ovi lukittiin.

Olin kahlittuna huoneessani. Ainoa iloni oli näkymä kaupungin kattojen yli.

Linnan muista huoneista kuulin puhetta ja naurua, joskus lauluakin. Mutta minä olin yksin.

Olin nähnyt kaupunkilaisten itkevän. Itkevän suolaisia kyyneleitä surusta, ilosta, häpeästä, tuskasta, raivostakin. Itkeminen näytti helpottavan heitä, puhdistavan heidän sisimpänsä kuonasta, joka sai heidät voimaan pahoin. Jos osaisin, itkisin minäkin. Mutta olin pudonnut tähti. Tähdet eivät itke.

Loiston hetkeni olivat mennyttä.

Kaupunki levittyi allani kuin vuoteen päälle huolettomasti heitetty tilkkutäkki. Mutkittelevat kujat ja kadut olivat täkin harmaalla langalla tikatut saumat. Tunsin täkin jokaisen kulman, tikin, kirjavan tilkun, viimeistä säiettä myöten.

Pimeään tultua tehtäväni oli valaista ne.

Minun ei tarvinnut kantaa huolta siitä, käyttäydyinkö asiaankuuluvasti tai puhuinko ymmärrettäviä asioita. En juurikaan nähnyt kaupunkilaisia. Vain munkit kävivät kahdesti päivässä, aamulla heti auringon noustua ja illalla juuri ennen auringonlaskua, pikaisesti tarkistamassa tilani. Varmistamassa, että jatkoin työtäni.

Petrus livahti luokseni juttelemaan aina kuin vain pystyi. Istuimme pitkät tovit nenäkkäin ja keskustelimme, kaikesta auringon alla.

Oli jälleen aamu. Katsoin kaupungin verkkaista heräämistä linnan ylimmän kerroksen kaupunkiin antavista ikkunoista. Olin väsynyt, mutta myös toiveikas.

Muuri eristi. Se suojeli minua kaupunkilaisilta. Samalla se suojeli kaupunkilaisia minulta. Olin yhtä lailla tarkasti vartioitu vanki kuin suojeltu aarre.

Munkit saapuivat täsmällisesti tarkastuskäynnilleen tehden ristinmerkkejään.

Pian heidän lähdettyään avain rasahti lukossa.

”Hei, miten jaksat?” Petrus kysyi heti istuuduttuaan huoneen ainoalle tuolille.

Hän katsoi minuun katse vakavana. Luin hänen silmistään sääliä, kun hän alkoi kertoa uutisia kaupungista.

”Tiedätkö, kaupunginjohtaja hykertele onnesta. Ulkopuoliset ovat alkaneet kutsua kaupunkiamme Valon kaupungiksi. Väkeä virtaa kaukaisista maakunnista ihmettelemään ainaisessa kirkkaudessa paistattelevaa kaupunkia.”

Petrus kurtisti kulmiaan.

”Ajattele, Valon kaupungiksi, kaupunkia, joka ennen tunnettiin harmaudestaan. Voit arvata, miten innoissaan ahneet kaupunkilaiset ovat. Rahaa virtaa kassoihin kuin Tribina-joessa vettä tulvakautena.”

Säikähdin.

Kauppa kukoisti ja kaupunkilaiset vaurastuivat. Pelkäsin, että vieraat pian saapuisivat katsomaan myös minua. Olin pimeyttä vasten hehkuva valo, joka kiehtoi ja pelotti heitä.

En voinut sietää ajatusta toljottavista ihmisistä, jotka pelkoa ja uteliaisuutta silmissään saapuisivat katsomaan minua kuin elotonta esinettä, nähtävyyttä. Kaikessa voitontavoittelussaan kaupunginjohtaja voisi jopa keksiä myydä pääsylippuja kammiooni. Se kauhistutti minua.

Petrus jatkoi: ”Ihmiset ovat muuttuneet. He eivät osaa enää levätä, kuten aikaisemmin. Heistä on tullut ärtyisiä ja väkivaltaisia.”

Huolestuin uutisesta entistä enemmän. Nämä ihmiset eivät olleet tottuneet ainaiseen kirkkauteen. Kuitenkin he kaipasivat sitä ja vaatimalla vaativat minua tekemään työni.

”Eivät he ole pahoja ihmisiä. He eivät vielä ole oivaltaneet, että ainainen valo tekee heidät sairaiksi”, sanoin Petrukselle, joka nyökkäsi. Hän ymmärsi.

”Pelkäävät tuntematonta ja haluavat suojella perheitään, vaimojaan, lapsiaan. He eivät vihaa minua, mutta eivät ymmärräkään, joten he puolustautuvat”, jatkoin. ”Eivät keksi muuta kuin eristää minut, sulkea yhteisönsä ulkopuolelle.”

Kun Petrus poistui päivän askareisiin, suoristauduin.

Enää en epäröinyt. Yrittäessäni tukahduttaa itseni olin valita pelkurin tien.

Olin kiitollinen killan hyökkäyksestä. Ilman mestarin uhkausta olisin kenties pidätellyt itseäni vielä vuosia, pidätellyt ja voinut pahoin. Olisin jatkanut kenties niin pitkään, että olisin lopulta räjähtänyt valomyrskyksi. Se olisi vienyt kaiken ympäriltäni mukanaan. Kaupunginkin. Tai sitten olisin kuihtunut hiljalleen olemattomiin.

Nyt kun lamppuja ei enää tarvittu, minulla ei ollut mitään tekemistä aurinkoisina päivinä. Yöt ja pilviset päivät olivat työntäyteisiä, mutta nautin niistä. Olisin pitkästynyt hengiltä, ellei minulla olisi ollut toivoa, joka sirpaleisina kuvina näytti minulle välähdyksiä menneestä ja tulevaisuudesta.

Käänsin katseeni itäiselle taivaalle. Nyt kun syttymiseni oli lähettänyt viestin kotiin, en enää tuntenut olevani yksin. Tähdet vilkuttivat minulle hopeisin tuikahduksin, jopa kuun valju hymy oli suopeampi.

Kaupunkilaisten täytyisi tulla toimeen omillaan.

Signaali, joka hehkuni myötä sinkosi äärettömän tuolle puolen, oli riittävän voimakas. Toivoin ainoastaan, että minut tultaisiin noutamaan omieni luokse ajoissa. Ennen kuin kaupunkilaiset sekoaisivat lopullisesti.

Kirjoittajat

Samuli Antila on tamperelainen kirjoittaja. Hänen novellejaan on julkaistu Usvassa, Voimassa, kokoelmana ja antologioissa. Häntä ei voi korvata sadalla kirjoituskoneisiin kahlehditulla simpanssilla.

Markus Harju on epämääräinen keravalainen kynäniekka. Hän kiinnostui fantasiasta, scifistä, kauhusta ja raskaasta metallimusiikista jo silloin, kun Suurten Muinaisten palvelijat vielä kävelivät vapaasti maan päällä. Hän jäi ikijään vangiksi aikakausiksi ja keksi sulettuaan uudestaan, miten kirjaimista muodostetaan sanoja

Jussi Katajala on espoolainen kirjoittaja, jonka mieltä kissat eivät hallitse telepaattisesti. Usvassa, Kosmoskynässä sekä monissa muissa lehdissä ja antologioissa julkaistut novellit ovat hänen itsensä kirjoittamia eivätkä kissat ole kuiskineet niitä hänen korvaansa täydenkuun aikaan. Mitään kissojen maailmanlaajuista salaliittoa ei ole olemassa eivätkä novellit sisällä piilotettuja viestejä.

Markus Koskimies on Oulussa asuva arkiprosaisi, kahden ajan kansalainen: keho on vangittuna nykyaikaan, mutta mieli elää tukevasti tulevaisuudessa. Useimmiten hän kirjoittaa ihmisten, koneiden, kyborgien ja synorgien harmaasta arjesta, mutta silloin tällöin mieli eksyy syvemmillä vesillä kuvitteellisiin maailmoihin.

Mixu "Mika-Petri" Lauronen on syntynyt silloin kun oldschool oli vielä new age. Hän asuu yhdessä lampaiden suojelupyhimyksen ja kolmen kreikkalaisen jumalattaren kanssa. Esikoisromaaninsa Mixu on aloittanut jo kolme kertaa, ensimmäisen kerran kymmenen vuotta sitten. Hänen hengentuotteitaan on julkaistu muun muassa Portissa, Legolasissa, Alienistissa ja Käyttökieliopissa.

Tuomas Saloranta on itseoppinut kioskikirjailija, joka kyllästyi kirjallisten piirien ahdasmielisiin näkemyksiin ainoasta oikeasta tavasta kirjoittaa, ja päätti perustaa oman kirjallisen koulukunnan voidakseen kirjoittaa mitä ja miten lystää. Hän asuu Helsingissä, mutta ei ole varsinaisesti mistään kotoisin.

Tarja Sipiläinen on lappeenrantalainen kirjoittaja, jonka läppärin näppäimistö kirjoittelee omiaan aina kun ote hetkeksikään lipsuu. Näin syntyvät muun muassa urs-tarinat. Sipiläinen onnistuu usein sanomaan sadalla sanalla sen, mihin Tolstoi, King ja Tolkien tarvitsivat satoja sivuja. Hänen novellejaan on julkaistu genrelehdissä, esimerkiksi Usvassa, Kosmoskynässä ja Alienistissa, sekä antologioissa.